

Glasilo Mestne občine Novo mesto,
številka 3, oktober 2021

NOVO
MESTO

PIŠE PRIHODNOST.

**Za kakovostno življenje starejših
Investicijsko pestro poletje (in jesen)
Intervju: stoletna mladenka Nadja Sajovic**

0 naslovnici

Stoletnica Nadja Sajovic ob kavi v svojem novomeškem domu

KAZALO

3	Uvodnik	24	Vrtec Ciciban Novo mesto v medgeneracijskem sodelovanju
4	Županova kolumna	25	Evropski teden mobilnosti 2021 postregel z bogatim programom
5	Kronika občinskega sveta	26	50. obletnica partnerstva s Hercegnovim
6	Prispevki svetniških skupin	27	Teden kultur: dež, smeh in ples
10	Intervju: Nadja Sajovic	28	Barvito, veselo in razgibano naprej
13	Naslednji koraki za kakovostno življenje starejših	30	V Novem mestu je zaživel sistem souporabe vozil
14	Če nas bi bilo petkrat več, ne bi bilo dovolj	31	Zavod Brez ovir tudi v Novem mestu!
16	Storitve za starejše v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto	32	Mestna kartica SITIUM za razvoj naše pametne skupnosti
18	Novomeški kolaž	33	Bodi in ostani zdrava! – Osveščanje o raku dojk
20	Investicijsko pestro poletje (in jesen)	34	Vodilna lokalna skupnost na področju krožnega gospodarstva
23	Pametne srebrne vasi	35	Križanka

Novo mesto
Glasilo Mestne občine Novo mesto

UREDNIK
Jure Marolt

KOORDINACIJSKI ODBOR
Tina Cigler, Peter Žunič Fabjančič, Saša Sršen Urban Kramar, Nataša Jakopin, Sandra Boršič, Vanesa Gazvoda in Monika Gabrič Simon

NASLOVNICA
Robert Kokol, Foto Asja

JEZIKOVNI PREGLED
Urška Mehle in Mojca Pacek

PRODUKCIJA
KONVIKT, Novo mesto

SPLETNA STRAN
www.novomesto.si

NAKLADA
13.500 izvodov

IZDAJATELJ
Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA
Župan Mestne občine Novo mesto

OKTOBER 2021

ISSN C508-4547

> Jure Marolt

MODROST SE SKRIVA V MNOGIH

Ob začetku jeseni, ko nas nekateri dnevi še presenetijo s svojo toplino in sončni žarki še vedno sramežljivo kukajo izza vedno pogostejših oblakov, je odlična priložnost, da potegnemo črto pod določeno obdobje. Tisto s soncem obsijano. Hkrati nam da vedeti, da v življenju ne obstajata le pomlad in poletje, ampak tudi jesen in zima. Kot lahko uživamo v čudoviti koledarski jeseni, se moramo vsi potruditi, da imajo ljudje okoli nas, ki so že zakorakali v jesen svojega življenja, pred seboj čim lepše in sončne dneve.

Verjetno ima vsak od nas v svojem življenju nekaj res posebnih ljudi. Tukaj pa je kvaliteta resnično pomembnejša od kvantitete. Opažam, da veliko ljudi moje generacije najde te »posebneže« v svojih starih starših. Tudi moja babica, naša »mama«, je bila ena takih. In čeprav ji življenje ni bilo nikoli preveč naklonjeno in je preživela marsikaj, je bila kljub nedokončani osnovni šoli (pač je bilo treba nekako preživeti družino in za šolo ni bilo časa) najbolj iskrena in pametna oseba, kar sem jih kdaj spoznal. To sem z leti cenil vedno bolj. Danes je žal ni več med nami, ampak neskončno sem hvaležen za vsa tista skupna leta, za vse tiste pogovore, ki so nama bili dani.

Tako sem prišel do spoznanja, da se s starejšimi vedno lažje in bolj doživeto pogovarjam, pa naj gre za sosede ali kakšne družinske prijatelje. Pogosto tudi take, ki sem jih spoznal šele pred kratkim, ker ni bilo nobene vpljudnostne predigre, ampak smo takoj lahko prešli na življenjske teme. In te so mi najljubše.

Zato verjamem, da je dolžnost in obveza vseh nas, ki danes ustvarjamo svoje družine in iščemo svoj prostor pod soncem v naši družbi, da se našim predhodnikom poklonimo tako, da jim izkažemo spoštovanje. Starejši nočejo našega usmiljenja, vsaj tak občutek imam. Želijo pa si našega razumevanja, ljubezni, odprtosti duha in sprejemanja. Ne pozabimo, da bomo vsi enkrat starejši (če bomo imeli to srečo) in verjetno si bomo takrat želeli, da bomo drugim v ponos in ne v breme.

Veseli me, da je ta številka glasila posvečena prav starejšim. Da jih ne

spregledamo, da jim damo njihovo veljavo. Modrejši, ne le starejši generaciji. Naj bosta koledarska jesen in jesen življenja čudoviti. Naj bosta medgeneracijsko sodelovanje in starejšim prijazna občina veliko več kot le prijetni floskuli, ki ju povsod ponavljamo, a ju ne znamo udejanjiti v praksi.

Jesenska številka je tudi odlična priložnost, da se spomnimo vsega lepega in dobrega, kar smo doživeli v najbolj vročih mesecih leta. Poletje ima svojo moč, svoj poseben pridih, ki kliče po druženju, veselju, brezskrbnem otroškem smehu in lagodnem vsakdanu. Povsem zavestno sem se odločil, da ne omenjam določene krize, virusa, mnogim neljubih kratic in z njimi povezane delitve, pesimističnega pogleda naprej. Ravno tu se lahko veliko naučimo od starejših, ki so preživeli že marsikaj, pa so zaradi teh preizkušenj postali močnejši, odločnejši in boljši.

Pridejo dnevi, ko noro pogrešam svojo »mamo«. To so trenutki, ko bi dal čisto vse, kar imam, samo za kakšen preprost in neobremenjen pogovor o ničemer posebnem in hkrati o vsem. Ampak vem, da se ne bi strinjala z mojo otožnostjo in samopomilovanjem. Verjetno bi me nekam poslala. Od nje sem se naučil, da smo vsi ljudje enaki, vsi krvavi pod kožo in da ima vsak od nas svojo zgodbo, ki ga na tak ali drugačen način zaznamuje. Zato lahko sočloveka le spoštuješ, če te ravno ne prepriča o nasprotnem. Od nje sem se naučil, da ni nič samoumevno, pa naj gre za sončen dan, nasmeh mimojdočega ali brezskrbno popoldne. Od nje sem se naučil, da imaš lahko določene ljudi tako rad, da včasih boli. Kajti to je najboljša bolečina, kar jih je.

SONČNA JESEN (ŽIVLJENJA)

Gregor Macedoni, župan

Letošnji september nam je prinesel lepo število sončnih dni. Trgatve in pobiranje drugih sadežev so simbol jeseni. S tem letnim časom povezujemo tudi zadnje življenjsko obdobje. Hkrati pa ne znamo zelo natančno povedati, kdaj se jesen življenja začne. Vsaj ne tako natančno kot za koledarsko jesen. Če vzamemo pogosto statistično mejo za določanje starejše populacije v družbi, je ta meja starost 65 let. Vendar vsi opažamo spremembe. Povprečna starost doživetja je vse višja in vse več je zavesti, da so lahko tudi jesenska leta življenja prijetna in preživeta kakovostno. Seveda to ni samoumevno. In zato moramo kot družba skrbeti za ustrezne sistemske rešitve, ki bodo vsem omogočale zdravo in osmišljeno preživljanje starejših let.

Da smo soočeni s starajočo družbo, povedo demografski podatki. Leta 2015 je bilo okoli 20 odstotkov naših soobčanov starih 65 let in več; leta 2030 bo starejših že skoraj 25 odstotkov. To so veliki premiki, ki se jim ne moremo izogniti. Demografske projekcije so zelo natančne, saj je pretežni del oseb, ki tvorijo demografsko sliko čez 10 let že danes del naše družbe in so vplivi statistično gledano sorazmerno stabilni. Premiki v strukturi družbe zahtevajo tudi premike v delovanju družbe. Več starejših zahteva drugačen način zagotavljanja zdravstvenega in socialnega zavarovanja za starejše. Zagotoviti moramo storitve, ki bodo omogočale čim daljše bivanje v domačem okolju. Hkrati pa moramo imeti tako zadostno število mest v institucionalnem varstvu starejših (domovi starejših občanov, negovalne bolnišnice ...) kot tudi zadostno število starejšim prilagojenih stanovanj z že omenjenimi storitvami, t. i. oskrbovana stanovanja.

Večji del skrbi za starejše nosi država. V tem smislu je zelo pomembno, da je v letos potrjenem evropskem načrtu za okrevanje in odpornost za Slovenijo kar nekaj denarja namenjenega investicijam v domove starejših občanov, da so podeljene nove koncesije za zasebne domove ter da je v Državnem zboru v obravnavi Zakon o dolgotrajni oskrbi. Svoj del pa mora prevzeti tudi lokalna skupnost. Novomeška občina se je tega trenda aktivno lotila že ob sprejemu občinske strategije do leta 2030. Takrat smo omenjali predvsem oskrbovana stanovanja, s celovitim pristopom pa to nadgrajujemo s pripravo posebnega strateškega dokumenta, t. i. občinske strategije dolgožive družbe. Mestna občina je namreč tudi aktiven partner mednarodnega projekta SI4CARE, v okviru katerega se pripravljata slovenska strategija dolgožive družbe, k skupnemu oblikovanju regijskega pristopa pa smo ob mednarodnem dogodku, ki je septembra potekal v Novem mestu, pozvali tudi vse dolenjske, posavske in belokranjske občine.

Strateški dokumenti morajo dobiti svoj epilog tudi v dejanjih. Zastavljena izgradnja oskrbovanih stanovanj (ki je bila zapisana v občinski strategiji pred tremi leti) se uresničuje skozi

zastavljene projekte. Nova oskrbovana stanovanja bodo gradili tako javni kot zasebni investitorji. Nepremičninski sklad ZPIZ bo gradil oskrbovana stanovanja na Šegovi ulici, Stanovanjski sklad RS in Mestna občina Novo mesto v Podbrezniku in na Brodu. Nova oskrbovana stanovanja, ki jih bodo trgu ponudili zasebniki, bodo v Brusnicah in v Bučni vasi. Prav tako pa veseli dejstvo, da velika večina investitorjev že v celoti sledi tehničnim zahtevam starejšim prilagojenim tehničnim karakteristikam, kot so širina vrat, višina pragov, dvigala itd. Mestna občina Novo mesto je tudi prisluhnila pobudi iz svetniških vrst ter društev upokojencev in je ob posredovanju pobude, ki je na mizah odgovornih na državni ravni, v občinskem proračunu za leto 2022 namenila sredstva za sofinanciranje izgradnje dvigal v starejših stanovanjskih blokih. Do teh sredstev bodo upravičeni socialno šibkejši, da bodo lažje pristopili k sodelovanju pri projektih za vgradnjo dvigal, ko se bo taka pobuda obravnavala v posameznih blokih.

Želimo si tudi slediti zgledu najboljših lokalnih skupnosti in zagnati pilotni projekt celostne oskrbe starejših na domu (v izvedbi timov, ki pokrivajo zdravstveno, negovalno in socialno oskrbo). Zavedamo se, da je zastavljen proces dolgotrajne oskrbe načrtovan v tej smeri in želimo biti pripravljeni.

Vse navedeno je pomembno, saj živimo v družbi, v kateri bo vse več starejših, in moramo znati vsakega posameznika vključiti na primeren, empatičen in sodelovalen način. Zavedati se moramo, da so naši starši, babice, dedki gradili družbo, ki jo danes živimo in katere sadove obiramo. Zato moramo skrbeti, da imajo v svoji jeseni življenja tudi oni primeren delež teh sadov. Čim več sončnih dni v medgeneracijskem sožitju!

Boštjan Pucelj

> Vanesa Gazvoda, Mestna občina Novo mesto

IZ SVETNIŠKIH KLOPI

KRONIKA OBČINSKEGA SVETA JULIJ–OKTOBER 2021

OPROSTITEV KOMUNALNEGA PRISPEVKA PRI GRADNJI JAVNIH OBJEKTOV ZA ZDRAVSTVENO NEGO

Občinski svetniki Mestne občine Novo mesto so na 21. seji po skrajšanem postopku sprejeli spremembe odloka o podlagah za odmero komunalnega prispevka, ki predvidevajo oprostitve plačila komunalnega prispevka za vlaganje v objekte za zdravstveno nego, katerih investitorica je država. S tem želi Mestna občina Novo mesto podpreti novomeški Dom starejših občanov pri prizadevanjih za črpanje sredstev iz evropskih instrumentov, ki so in bodo na voljo za okrevanje po pandemiji koronavirusa. V pripravi je že nadgradnja obstoječih prostorov Doma starejših občanov Novo mesto, ki bo tako nudil kvalitetnejše pogoje za bivanje oskrbovancev.

SPREJET SPREMENJENI ODLOK O OPPN NOVI TRG

V drugi obravnavi so svetniki podprli Občinski podrobni prostorski načrt Novi trg, na podlagi katerega se bo v prihodnje urejalo območje na robu mestnega jedra. S spremembo OPPN Novi trg sta tako predvideni gradnja nove stanovanjsko-poslovne stavbe na območju trenutnega makadamskega parkirišča v precej manjšem obsegu, kot je to določal

dosedanji OPPN, in urejanje pripadajoče urbane zazelenjene ploščadi. Na brežini pod Upravno enoto Novo mesto je predvidena gradnja javne garažne hiše z dvema podzemnima etažama, ob cesti Na Loko se na mestu obstoječih stavb dopušča gradnja novih stavb za potrebe javnih programov in Športno-rekreacijskega parka Loka, ob reki Krki pa gradnja čolnarne in brvi čez reko Krko. Svetniki so v ponovni prvi obravnavi potrdili tudi odlok o Občinskem podrobnem prostorskem načrtu Birčna vas – sever.

PODPRTA STRATEGIJA MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA MLADE 2021–2030.

Sprejeta strategija za mlade do leta 2030 je prva v nizu strategij, ki jih pripravljajo delovne skupine z različnih področij. Strategija v naslednjih devetih letih predvideva 19 ciljev in 48 ukrepov, s katerimi bi dosegli kvalitativni preskok na področju mladine, dokument pa je plod večmesečnih prizadevanj delovne skupine pod vodstvom podžupanje Sare Tomšič.

KADROVSKE ZADEVE

Namesto Darje Šurla Sladič so za nadomestnega člana Odbora za družbene dejavnosti svetniki imenovali Uroša

Malenška, za predstavnike ustanovitelja v svetu javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Otočec za mandatno obdobje 2021–2025 pa Jožeta Barboriča, Boška Jezerčiča in Matijo Radeža.

PREMOŽENJSKO PRAVNE ZADEVE

Na področju premoženjskih zadev so svetniki potrdili dopolnitev letošnjega načrta za ravnanje s stvarnim premoženjem občine, ugotovitev javne koristi za izgradnjo Poti od mlina do mlina in spremembe statusa javnega dobra.

REBALANS PRORAČUNA IN SPREMEMBE OPN

S sprejetim rebalansom se letošnji proračun prilagaja dinamiki izvajanja številnih investicij in črpanju državnih in evropskih sredstev, kljub številnim projektom pa se še naprej ohranja tudi postopno zniževanje zadolženosti. Občinski svet je v prvi obravnavi sprejel tudi spremembe in dopolnitve Odloka o občinskem prostornem načrtu (OPN). Vsebinsko najobsežnejša sprememba po njegovem sprejemu leta 2009 vključuje več kot 882 pozitivno potrjenih pobud občanov.

Peter Žunič Fabjančič

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN

NAŠA OBČINA MORA POSTAVITI ČLOVEKA NA PRVO MESTO Novomeški DeSUS bo dal vse od sebe za uresničitev tega cilja

Pred kratkim je naša občina v Kulturnem centru Janeza Trdine gostila poseben posvet pod vodstvom ljubljanske univerze z naslovom Odgovori Slovenije na izzive starajoče se družbe.

Udeležili so se ga številni ugledni gostje, poznavalci problematike starejših, profesorji, srčni prostovoljci – nosilci izjemnih programov, kot so Program starejši za starejše, Srebrne niti, Društvo upokojencev Novo mesto, Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, VDC – Varstveno delovni center Novo mesto, Škofijska Karitas Novo mesto, Društvo paraplegikov Dolenjske in Bele krajine, Medgeneracijsko društvo Žarek, Društvo Spominčica Dolenjska, Dom starejših občanov Novo mesto in drugi. Z lepimi besedami, predvsem pa z informiranjem o opravljenem delu so pobožali naše duše. Kako srčni, sočloveku predani ljudje, zbrani na enem mestu.

V otvoritvenem nagovoru je župan mag. Gregor Macedoni poudaril, da smo se v občini v preteklih letih lotili številnih infrastrukturnih zaostankov in izkoristili številne razvojne priložnosti, ki jih lahko opazujemo, ko se sprehajamo ali vozimo po našem lepem mestu in naših vaseh. Marsikaj pa občutimo. Kot na primer bolj kakovostno pitno vodo, ki je ni treba več prekuhavati ob vsakem večjem dežju ipd. Nadaljeval je, da je sedaj prišel čas, da povečamo aktivnost ter kot priznana in prodorna občina pokažemo inovativnost tudi na področjih tako imenovanih družbenih dejavnosti z enim samim ciljem – zvišati kakovost življenja v naši občini in če bo le v naši moči, tudi širše v regiji.

Začel je govoriti jezik novomeškega DeSUS-a. Občinski svetniki DeSUS-a smo podpirali predloge župana pri vseh navedenih koristnih projektih za življenje in delo vseh generacij. Prioritetno smo pripravljali uresničljive predloge za izboljšanje pogojev življenja za posebej ranljivo skupino, veliko skupino starejših soobčanov. Svoje podpore nismo pogojevali s pridobitvijo kakšne službe ali kakšne druge koristi. Šlo nam je za ljudi. Štejemo se med zaslužne, da bo občina le dobila prva oskrbovana stanovanja,

da je v proračunu vedno dovolj denarja za pomoč na domu, da so DU dobila več denarja za svoje nesebično razdajanje svojim več kot štiri tisoč članom. Bili smo pobudniki za prva finančna sredstva za vgradnjo dvigal v blokih, za računalniško opismenjevanje starejših, podpirali smo prizadevanja za sprejem strategije za mlajše. Z drugimi občinskimi svetniki in drugimi bomo zraven, da se iz te strategije čim prej uresniči načrtovani ukrepi.

Naša podpora mlajšim je bila brezpogojna. Ker je tako prav. Kot je prav, da podoben razvojni dokument občine – Strategijo za dolgoživo družbo – občina sprejme v prvi polovici prihodnjega leta, in sicer z nosilci, roki in oceno denarja, ki bo potreben za uresničitev ukrepov za izboljšanje pogojev življenja starejših. Prevečkrat se pozabi, da gre za tiste ljudi, ki so ustvarili podlago, na kateri mlajše generacije nadaljujejo svoje delo, tega nadgrajujejo, obogatijo ipd.

In v tej realni pozabi na očete, matere, dedke, vnuke in druge starejše smo se naenkrat znašli brez pravih bivalnih prostorov, prilagojenih starejšim s preniknimi pokojninami, nedostopnostjo do zdravnika, človeka nedostojnimi pogoji bivanja v DSO, človeka nedostojnimi standardi oskrbe v DSO, izločenostjo iz družbe, z odrinjanjem v preveliko osamo – to kruto stanje počasnega neopaznega umiranja.

Sliši se morda kruto, toda epidemija, ki smo ji priča in ki ne pojenja, je v vsej surovosti opozorila in osvetlila bedo starejših in pri odločevalcih o porabi javnega denarja vzbudila morda vest, predvsem pa potrebo, da moramo več vlagati v človeka in manj v pločnike, razgledne stolpe, premočno javno razsvetljava in bolj gospodarno ravnanje z denarjem davkoplačevalcev. Na kratko, dolžni smo ustvarjati bolj prijazno družbo.

Vem, da bo težnja načrtovanega sprejetja »Strategije dolgožive družbe« načrtovati ukrepe za v prihodnje. Toda starejši imamo omejen rok. Zato nam je treba roko podati takoj.

Moral sem se oglasiti. Spoštljivo sem pohvalil velik razvoj naše občine, izrekel ponižno pohvalo številnim prisotnim prostovoljcem v dvorani, pa tudi onim še

bolj številnim, ki ta dan niso bili z nami, za tisoče ur opravljenega dela v korist sočloveka. In zagotovil sem, da bomo aktivni soustvarjalci strategije.

Predlagal pa sem, da se takoj pristopi k nekaterim kratkoročnim ukrepom, katerih realizacijo terja ta čas. Večino njih smo v preteklih letih že predlagali, na njihovo potrebo pa nas opozarjajo številni ljudje. Ne terjajo veliko denarja, gre predvsem za spoštljiv odnos do ljudi. Med njimi so nujni kratkoročni ukrepi, predstavljeni v nadaljevanju.

1. Trudimo se najti način, da bo dostopnost do zdravnika boljša.
2. Zakaj ne moremo postati vsaj tretja mestna občina, ki bo uvedla brezplačni prevoz za starejše z mestnimi in po možnostmi tudi za primestne avtobuse? Če ne ves čas, vsaj v določenih urah. Samo za nekaj tisoč evrov gre, skoraj kapljico v znesku velike subvencije v mestnem prometu.
3. Ne izgubljammo časa z dolgotrajnimi postopki, ki veljajo za prostorske akte in do spomladi pripravimo nekaj urejenih površin v mestu za vrtilčkarje. Večja dostopnost starejših do teh površin bo povečala socialne stike med ljudmi, posebej med starejšimi.
4. Takoj uvedimo nekaj primerov dobre prakse iz občine Krško iz projekta MOST – fizioterapija na domu, več prostora za dnevno varstvo starejših, razgibavanje na domu po poškodbah za usposobitev za samostojno življenje, starejši naj čim dlje ostajajo doma. Hiter prenos dobrih praks je možen tudi iz partnerskih občin. Nenazadnje pomagajmo DSO Novo mesto vsaj z nekaj dodatnimi prostimi parkirnimi mesti. Vemo, da je tej občini v primerjavi z našo malo lažje zaradi rente na račun NEK. Zato pri nas določimo drugačna razmerja plačila storitev – večji delež plačajo uporabniki.
5. Pripravljajmo prostor za investitorje v oskrbovana stanovanja, najdimo način za upravičenost teh vlaganj v te namene (z delnim lastništvom, določitvijo namena kupljenega stanovanja, plačevanjem nižjega komunalnega prispevka ali plačilom tega na obroke na daljši rok).
6. V proračunu namenimo večji delež denarja za namene izboljšanja sociale.
7. Najdimo načine za pridobivanje novih prostovoljcev (kosila z županom,

morda resen premislek o simboličnem plačilu).

8. S ciljem zmanjševanja nakazanih konfliktov med starejšo in mlajšo generacijo naj strokovnjaki pripravijo poseben program za razvijanje in utrjevanje sožitja med generacijami – vsebine predstavljati v medijih in na druge načine; ne dopustimo, da se bo v naši občini razširil starizem do mere, ko ga bo težje preprečevati.
  9. Občina naj bo pobudnik Adrii Mobil ali drugemu partnerju in kasneje sovlagatelj v projekt izgradnje vasi – skupnosti za starejše po vzoru že uveljavljenih takih skupnosti
  10. Nekoliko več denarja v proračunu naj se nameni DU za aktivnosti zmanjševanja tegob osamljenosti in zapuščenih starejših.
  11. Poiskati je treba mehke oblike bivanja starejših, preden nastane stanje, ko je prehod v DSO zadnja izbira.
  12. V občinskem proračunu za leto 2023 je treba povečati sredstva za pomoč pri izgradnji dvigal v stavbah. Pohvalno je, da je občina prisluhnila predlogu DeSUS-a in določila prvi znesek že v proračunu za leto 2022. Še vedno smo prepričani, da je treba najti možnost sofinanciranja projekta po vzoru Eko sklada pri sofinanciranju streh in fasad. Ob tednu mobilnosti je treba poudariti, da je začetek mobilnosti v tem, da človek lahko pride iz stanovanja na ulico, v naravo. To ne velja samo za starejše. Velja za vse gibalno ovirane osebe, tudi mlade mamice bi znale naštetih težave, s katerimi se srečujejo vsak dan, ko je treba v četrto nadstropje prinesiti otroka, nekaj vrečk itd. Strokovne službe bi morale najti pot, da se zbudi država. Prišel je prvi obrok evropskih sredstev.
  13. Prilagodimo delo pokovidnemu človeku. Možgani ljudi se po ocenah zaradi epidemije spreminjajo. Bodimo pozorni in odgovorni.
  14. Tudi za vsebine, ki jih mora za starejše urejati država, naj velja način dela, kakršen velja za ceste in druge infrastrukturne projekte – pritisk občine na vlado in ministre.
  15. Številni drugi – svoje predloge posredujete na adolf.zupan@gmail.com 041 322 322 ali bilbija@siol.net 041 752 310. Odgovorila vam bova.
- Slovenija in občina naj več denarja namenita za starejše. Na to bomo novomeški desusovci vedno opozarjali. In zraven delali. Tako kot do sedaj – naši člani vozijo Rudija, vodijo DU, številni kot prostovoljci delujejo v PGD in drugih društvih, delujejo v ZDUS, poskušajo v okviru svojih možnosti izboljševati delo

DeSUS-a na državni ravni, delujejo v občinskih odborih, svetih zavodov in drugod. Vprašajte nas, uporabite nas za posredovanje vaših težav na pravo mesto. Marsikatere težave so se po tej poti že rešile.

Mag. Adolf Zupan,

vodja svetniške skupine DeSUS

GAS ZA BOLJ GOSPODARNO PORABO DAVKOPLAČEVALSKIH SREDSTEV V MO NOVO MESTO

V svetniški skupini GAS – Gospodarsko aktivne stranke smo na zadnji seji Občinskega sveta MO Novo mesto med drugim predlagali:

1. MONM naj nameni več sredstev za izvirne naloge občine ter da naj se najmanj vsaj sredstva, namenjena izvedbi izvirnih nalog, porabi za te namene in naj jih župan ne prerazporeja za druge namene, kot je praksa v zadnjih letih.
2. MO Novo mesto naj pristopi k izvajanju nujno potrebnih sanacijskih del in preplastitev občinskih cest. V letu 2020 je bilo za cca. 430 km občinskih cest za sanacije in preplastitve predvidenih le 300.000 EUR in še od teh je župan 60.000 EUR prerazporedil za druge namene. Iz polletnega poročila 2021 izhaja, da je župan iz PP »Rekonstrukcija ceste Mali Slatnik« že prerazporedil za druge namene 124.600,00 EUR in 122.000,00 EUR iz PP »Vzdrževanje občinskih cest« .
3. Na jasi pri gradu Otočec naj se naredi novo brv na otok. Stara brv je pregnila in se je porušila, tako sedaj ni mogoč dostop na otok, poleg tega je tudi jasa zelo zanemarjena in ni vzdrževana, kar je velika sramota za MO Novo mesto, saj zaradi gradu Otočec tja prihajajo obiskovalci iz celega sveta.
4. V skladu s sporazumi in aneksi med MO Novo mesto in KS Brusnice, vezanih na Cerod, bi morala biti rekonstrukcija križišča na Ratežu izvedena že najkasneje do 30. 6. 2012. In to neodvisno od državnih sredstev. Še enkrat predlagamo, da se vsaj

zasipa kanal ob glavni cesti, če se že ne naredi pločnika in se tako krajanom omogoči, da bodo lahko vsaj hodili ob cestišču. Sedaj so prisiljeni hoditi po cestišču, kar je smrtno nevarno za otroke, ki vsakodnevno hodijo na avtobusno postajo, kot tudi za vse ostale občane.

5. Županu smo dali pobudo, naj Kabinet župana preneha s cenzuro in umikom objav na profilu Facebook v skupini »Novo mesto ZAME« ter tako tudi drugim občanom omogoči objavo informacij o dogajanju v MONM.
6. Potreben dvig cene vrtecev naj se pokrije iz proračuna MONM, saj je občina tudi za te namene prejela bistveno višjo »glavarino« iz državnega proračuna in ni korektno, da se dvig cen prevali na starše.

Alojz Kobe,

*vodja svetniške skupine
GAS – Gospodarsko aktivne stranke*

DOSTOJANSTVO STAREJŠIH JE NAŠE DOSTOJANSTVO

Delež starejše populacije v Sloveniji vztrajno narašča, postajamo dolgoživa družba. Vse to postavlja pred nas vprašanja, s kakršnimi se do sedaj še nismo soočali. Predvsem gre za to, kako zagotoviti pogoje za kvalitetno življenje ljudi, ki imajo za sabo štirideset let delovne dobe, ki ne polnijo več zdravstvene in pokojninske blagajne ter državnega proračuna, ampak te blagajne pokrivajo stroške njihovega življenja v obliki pokojnin, zdravstvenih in socialnih storitev.

Ti izzivi so lastni skoraj vsem razvitim državam in tudi v Sloveniji jih rešuje vlada na nacionalni ravni, npr. z zakonom o dolgotrajni oskrbi, z zakonom o demografskem skladu, z reformami pokojninske zakonodaje ipd.

Vsi ti starejši ljudje so okoli nas, so naši starši in drugi sorodniki, sosedje, znanci itd. Njihovo lepše življenje lepša naše življenje, njihovo dostojanstvo dviguje naše dostojanstvo.

V Listi Gregorja Macedonia podpiramo župana in njegovo ekipo pri vseh ukrepih, katerih cilj je podpora starejšim. Omeniti velja računalniška izobraževanja, ki potekajo preko društev upokojencev, njihov cilj pa je omogočiti, da nove tehnologije lajšajo življenje starejšim. Že v letu 2021 bo objavljen razpis za sofinanciranje stroškov vgrajen dvigal v starejših večstanovanjskih stavbah v občini, kadar so preveliko breme za starejše ljudi. Občina tudi na različne načine širi obseg pomoči na domu in s tem omogoča, da starejši čim več časa preživijo v domačem okolju.

V MONM smo tudi pristopili k pripravi strategije Mestne občine Novo mesto na področju starejših, ki bo končana do poletja 2022. V tem dokumentu bomo zapisali, kaj bomo dodatno naredili v MONM, da bodo starejši med nami imeli polnejše in dostojnejše življenje, mi kot družba bomo bolj povezani, tretje življenjsko obdobje pa bo čas miru, zadovoljstva nad doseženim in veselja nad dosežki novih generacij.

Dr. Janez Povh,

vodja svetniške skupine Lista Gregorja Macedonia

ZA VARNEJŠE IN UDOBNEJŠE BIVANJE STANOVALCEV DSO NOVO MESTO

Ko je Nova Slovenija vstopila v vlado, je na vseh treh resorjih, kjer so ministri NSi (obramba, infrastruktura ter sociala in delo), prišlo do opaznega premika od besed k dejanjem.

Zadnji dom za starejše občane je bil v Sloveniji zgrajen pred 10 leti. V času ministrov Janeza Ciglerja Kralja pa se gradijo nove kapacitete in izpopolnjujejo obstoječe storitve. Odpirajo se dnevni centri varstva starejših po celi državi, v izgradnji je več kot 2 tisoč dodatnih postelj v DSO-jih in s posebnim evropskim razpisom »React-EU« se namenja 73 milijonov evrov za dvig kakovosti bivanja v domovih za starejše.

V Novem mestu smo (po mojih informacijah) uspeli s prijavo na omenjeni razpis React-EU in tako bo Dom za starejše občane Novo mesto deležen prenove, ki bo stanovalcem prinesla višjo varnost in večje udobje bivanja. V sklopu tega projekta se bo štiri- in večposteljne sobe spremenilo v 2-posteljne, prav tako pa so cilji projekta usmerjeni v še večjo odpornost za epidemiološke razmere, ki jih je prinesla epidemija.

Gradnjo in nakup zemljišč v celoti financira ministrstvo, medtem ko je Mestna občina Novo mesto tvorno pristopila k projektu tako, da se je odpovedala komunalnemu prispevku v višini 115 tisoč evrov.

Marko Dvornik,

svetniška skupina NSi

STAREJŠI IN COVID

Vlada je pred kratkim objavila nov ukrep, tokrat PCT, ki je nedodelan in škodljiv za različne skupine ljudi. Neverjetna nedodelanost odloka in nesposobnost vladnih 'strokovnjakov' se kaže na primeru starejšega občana iz Stopič, ki ni cepljen, ker se ne sme cepiti zaradi možnosti zdravstvenega zapleta. Kako naj se ta občan brez PCT-pogoja pripelje z avtobusom v mesto, da bi prišel do svojega zdravnika ali v lekarno? Najbližje mesto za testiranje je v zdravstvenem domu, do katerega zopet ne more, ker ne sme na avtobus. Očitno je vlada pustila starejše, nemočne ljudi ponovno na cedilu. Zgodbo lahko nadaljujemo tudi v smeri, da bi se pa želel starejši občan cepiti, pa zopet ne more priti do cepilnega mesta, ker ne izpolnjuje PCT-pogoja, da bi šel na avtobus. Tudi naš župan žal slepo sledi tem vladnim norostim in ničesar ne ukrene, da bi omogočil starejšim ljudem dostop do najnujnih zdravstvenih storitev. In seveda vsi pozabljamo, da se je dostopnost do osebnega zdravnika močno zmanjšala in posledično ljudje zbolevalo in umirajo za drugimi boleznimi, ker pač ne dobijo ustreznih napotnic in niso deležni ustreznega zdravljenja.

Sprašujemo se tudi, kaj je župan naredil, da bi se izboljšala precepljenost starejših na obrobju mesta, ki nimajo svojcev, da bi jih pripeljali v mesto.

Srečko Vovko,

predsedstvo ObO Socialnih demokratov NM

AKTIVNO STARANJE V LUČI DEMOGRAFSKIH IZZIVOV

Starejša generacija predstavlja pomemben del prebivalstva naše družbe. Solidarnost med generacijami in skrb za kakovostno življenje v tretjem življenjskem obdobju pa je odraz zrelosti in razvitosti družbe, saj imajo vsi starejši državljani, ki so dosegli pokojninsko dobo, pravico do dostojnega življenja.

Danes se v razvitih državah soočamo s procesom staranja prebivalstva, ki je posledica manjšega števila rojstev in daljše življenjske dobe. Povečuje se delež prebivalstva nad 65 let, zmanjšuje pa se delež aktivnega prebivalstva. Kljub temu da je starejša generacija bistveno bolj aktivna, nas ta slaba demografska slika lahko skrbi. Danes se na leto v Sloveniji rodi skoraj pol manj novorojenčkov kot po drugi svetovni vojni. Način, da se s priseljivanjem in migracijami zagotavlja primanjkljaj rojstev, je za prihodnost naše mlade generacije katastrofalno slabo, saj s tem izgubljammo lastno identiteto.

Naraščanje starejšega prebivalstva pomembno vpliva na povečanje izdatkov za pokojnine, zdravstvo, dolgotrajno oskrbo in za druge, s staranjem povezane izdatke, kjer Slovenija po višini teh v prihodnosti znatno izstopa v primerjavi z drugimi državami EU. Vse to bo zahtevalo tudi spremembe na področju socialnega varstva, zaposlovanja ter odzive politik na številnih drugih področjih, kot je npr. prilagoditev okolja in storitev starejšim.

Skrb za starejše je bila pod zadnjimi vladami močno zapostavljena, kar je povzročilo veliko socialno škodo. Ogromno denarja je bilo porabljenega

za razne študije, medtem ko je bil zadnji dom za starejše iz proračunskih sredstev zgrajen 2005. Aktualna vlada je junija 2021 sprejela »Zakon o dolgotrajni oskrbi« in za gradnjo DSO namenila 30 milijonov evrov, kar pomeni začetek reševanja te pereče problematike.

Lokalne skupnosti lahko s svojimi programi poskrbijo za bolj kakovostno življenje starejše generacije. Za te programe je iz sredstev EU namenjenih kar precej denarja, ki lahko v kombinaciji lastnih sredstev lokalne skupnosti zagotavljajo odlične projekte za čim bolj aktivno staranje in kakovost življenja starejših občanov.

Bojan Kekec,

vodja svetniške skupine SDS

VARNA STAROST – POMOČ DRŽAVE IN OBČINE

Ljudje starejše populacije s(m)o večino ma solidnega zdravja, dovolj sposobni,

da poskrbimo zase in smo aktivni na raznih področjih, predvsem pa v družbenem življenju. Največji strah za starejše predstavlja revščina in družbena izključenost. Ustrezne pokojnine so nujne za zagotavljanje pravic, dostojanstva in finančne varnosti starejših. Vse bolj nujna je tudi skrb za sožitje med starejšimi in mlajšimi generacijami.

Živimo v težkih časih, posebno sedaj zaradi razmer, povezanih z virusom SARS-CoV-2. Časi so težki za vse, za mlade, ker je premalo delovnih mest, zaposlene skrbijo pogoji za delo, starejši imamo veliko vprašanj in dilem, povezanih z ustanovitvijo demografskega sklada, zdravstveno reformo, pokojninsko politiko, dolgotrajno oskrbo itd.

Veliko pričakujemo od države, pa tudi od lokalne skupnosti. Naša želja je, da se starostnikom omogoči čim daljšo samostojnost, zato je nujno sistemsko urediti stabilne vire financiranja dolgotrajne socialne oskrbe in zagotoviti več prostorov za starejše v domovih ali varovanih stanovanjih. Prepričana sem, da Mestna občina Novo mesto sledi potrebam starejših in bo tudi v prihodnje. MONM že sodeluje v projektu za mobilnost starejših in invalidov s projektoma Rudi in Leon, z izgradnjo oskrbovanih stanovanj na Drski in v Podbrezniku pa bo v prihodnjih dveh letih občina zagotovila arhitektonsko primerna ter cenovno dostopna stanovanja za starejše.

Dom starejših občanov Novo mesto, ki skrbi za institucionalno varstvo, pa tudi za dnevno varstvo starejših, se sooča z velikim pomanjkanjem prostora. Sedaj domu gradijo prizidek za dnevni center in začasne namestitve. V prihodnje bo občina nujno morala načrtovati nove kapacitete za starejše.

V SLS smo si vedno prizadevali – in tako bo tudi v prihodnje – za kvalitetno življenje starejših, za sprejemljivo pot do zdravniške oskrbe in dolgotrajno oskrbo v domačem okolju. Ko je to nujno, pa naj bo bivanje v domu za starejše prijazno do stanovalcev in obiskov domačih.

Županu MO predlagamo, da po vzoru MO Ljubljana in MO Maribor zagotovi brezplačne vozovnice na mestnih avtobusih za vse starejše od 65 let.

Martina Vrhovnik,

Slovenska ljudska stranka

Javna razgrnitev dopolnjenega osnutka sprememb in dopolnitev Odloka o Občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Novo mesto.

Kdaj: **delovniki od 15. 10. do 15. 11. 2021**

Kje: **prostor Mestne občine Novo mesto, Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto, pritličje**

NADJA SAJOVIC, »NAŠA« NEUSTAVLJIVA STOLETNICA

NAJLEPŠI PLES ŽIVLJENJA, KI SE VRTI PO CELEM SVETU

Leta 1921 je bila sprejeta prva ustava Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, Albert Einstein je prejel Nobelovo nagrado za fiziko, večina držav pa se je še privajala na življenje v miru po koncu prve svetovne vojne. To pa je tudi leto, ko se je rodila Nadja Sajovic. Danes, dobrih 100 let pozneje, nam bo ta vitalna gospa, ki že več desetletij zapovrstjo preživlja poletja v rojstnem kraju svojega očeta, Novem mestu, razkrila svojo zgodbo, svojo skrivnost dolgega, srečnega življenja. Življenja, od katerega bi se lahko marsikaj naučili vsi.

Večino leta preživi čez lužo, v Kaliforniji, v poletnih mesecih pa je spet »doma«. Gospa Nadja ni nikoli pri miru. Na najin intervju sem pohitel, preden mi je ušla na večdnevno potovanje. »Nikoli nisem pri miru, vedno potujem. Prijatelji mi pravijo kar »Go-go Nadja,« pove v smehu. Ljubezen do potovanja in spoznavanje drugih ljudi ter kultur jo spremljata že od otroških let.

»Od tri do pet mesecev na leto preživim v Novem mestu, kajti poletja so v Kaliforniji zelo vroča, tukaj je bolj prijetno. Živim v zelo lepem kraju, med Los Angelesom in San Franciscem, v majhnem ribiškem kraju,« pove Nadja. Voda ji veliko pomeni, zato je tudi v Novem mestu iskala hiško s pogledom na reko Krko.

To hiško na Šolski ulici, v bližini sodišča in Glavnega trga, ima v lasti že 30 let. Želela je prostor, kamor odloži svoje kovčke, ko pride na počitnice. »Vedno rada prihajam domov. Sem zelo samostojna in skoraj vedno storim tako, kot se sama odločim. Srečna sem, ker imam sina in hčerko – vprašam hčerko, ali naj grem na pot zaradi korone, pa pravi, da je bolje, če še par mesecev počakam. Naslednji dan isto vprašam sina, pa reče: »Mama, pejt!« Potem pa prideta skupaj in sin reče svoji sestri, kaj pa mamu sploh sprašuješ, saj vedno po svoje naredi,« pove v smehu.

Njena družina je njen ponos. Sicer je že zelo dolgo vdova, a rada pove, da so bila najlepša leta tista, ko so bili otroci majhni. »V teh letih sem bila izredno srečna zaradi otrok. Takrat smo živeli v Lipici, kjer je bil moj mož veterinar. Takrat je bilo zelo lepo, vse veliko bolj preprosto in naravno,« pove.

»Moja hčerka je sicer tiha in mirna, ko pa Slovenci kdaj zmagajo v športu, se tako navduši, da vidiš, da je v njej slovenska kri,« z veseljem prizna. Sin pa vsaj na dve leti prihaja na obisk v Slovenijo, saj je strasten ribič in si lahko ob Krki da duška. »Slovenija je biser, nikoli mi ne zmanjka idej, kaj bi si ogledala. Zelo rada imam Gorenjsko in planine. Kdor ne potuje, ne more imeti občutka, kako lepa

je Slovenija – gorovje, reke, morje, gozdovi, to je največ vredno,« prizna z iskrenim navdušenjem v glasu.

V Novem mestu ima veliko prijateljev, zelo rada piše kartice in hodi na izlete v Šmarjeto. Seveda pa je bilo praznovanje njene stoletnice nekaj posebnega. »Jaz sem hotela kar uiti, vendar zaradi korone nisem mogla. Hotela sem za en teden na Havaje, to sem načrtovala že leto prej. Žal zaman. Tako pa mi je hčerka pripravila zelo lepo praznovanje, ki je bilo namenjeno le najbližjim. Samo iz Slovenije sem dobila 130 kartic z voščili, moj sin pa je stal kar pred hišnimi vrati in poštarjem odpiral vrata, ker so vseskozi prihajali šopki,« se z veseljem spominja.

Družina ji pomeni največ in to z veseljem prizna. »Zelo ponosna sem na otroke in vnuke, to je zame številka 1. Temu pa sledi zdravje. Moja skrivnost? Normalno živeti, nič pretiravati. Živeti skromno je velik dar, živela pa sem v takih časih, ko sem morala biti skromna. Rada imam majhne stvari, ne pa velikih in razkošja, taka sem pač po naravi. Kljub temu da veliko potujem in spoznavam nove ljudi, sem zelo rada sama.«

Tukaj ima svoj mir, če hoče, se vključi v mestni vrvež, sicer pa vedno potuje. Malo drugače je v Kaliforniji, kjer gre skoraj vsak dan ven. »Potegnem avto iz garaže in rečem: kam bi pa šla, levo ali desno? Kratko ali dolgo?« Še vedno ima namreč veljavno vozniško dovoljenje, kar s pridom izkorišča.

Ker jo je življenje peljalo na različne konce sveta, se je temu vedno uspešno prilagodila. »Govorim angleško, seveda, ampak ne tako dobro kot drugi.

Robert Kokol, Foto Asja

Moja otroka pa sta lingvisti, tuje jezike obvladata. Odlično govorita slovensko, čeprav sta oba poročena z angleško govorečima partnerjema. Meni pa je bila vedno bolj všeč italijanščina, španščina, tudi portugalščina. Govorim pet jezikov.« V Kaliforniji nima slovenskih prijateljev, tako da kar govori slovensko, govori tukaj.

Potovala bo, dokler bo lahko, to je njena žilica. Vedno je pripravljena kam iti, tudi če jo pokličete ob polnoči. »Dokler sem bila poročena, moj mož ni rad hodil nikamor. Sicer sem že dolgo vdova in moj sin mi je svetoval: ‚Mama, pa pojdi kam.‘ To se je začelo s Fidžijem, s Pacifikom ... Ampak karta za pot okrog sveta je bila le malo dražja in potem sem vzela to. Obiskala sem cel Pacifik, imela sem samo torbico, brez kufra in sem obiskala nič koliko otokov. Živela sem prav skromno, ampak sem videla zelo veliko, spoznala zelo veliko ljudi. Zaradi tega sem srečen človek.«

Tako se ji je enkrat ponudila prav posebna priložnost. Njen znanec je gradil jadrnico in želel potovati okoli sveta. Ker je vedel, da Nadja veliko potuje, jo je povabil na to avanturo kot vodičko. Tako je pet let jadrala okoli sveta. »Bilo je zelo, zelo lepo,« prizna.

V Sloveniji so ji najbolj všeč Bled, Kranjska Gora, Piran. Njena mati je

bila Gorenjka, oče pa Novomeščan. »V življenju sem se 39-krat selila, trikrat pa izgubila vse, kar sem imela. Med vojno smo se s starši preselili v Južno Ameriko, šli smo samo s kufri, s trebuhom za kruhom. Tudi ko smo prišli v Združene države Amerike, smo pustili vse za sabo. Z možem sva s sabo vzela samo otroke in kovčke. Začetek je bil težek, ampak sem se znašla v življenju,« prizna.

Še enkrat pove, kaj je smisel njenega življenja. »Meni so bili otroci vedno na prvem mestu. Pet let si nisem kupila niti nogavic, samo da so otroci imeli,

kar so rabili. Nič mi ni manjkalo, ker sem bila vajena skromnosti,« pove izredno prijetna sogovornica, ki je tako vitalna, da bi ji dal človek na prvi pogled kakšnih trideset let manj.

Oživi, ko govori o plesu. To je bila še ena njena strast, ki jo je gojila vse do pred nekaj leti, ko je imela operacijo kolka. Človek nehoti dobi občutek, da je njeno celo življenje en neustrašni, divji ples. Ko vsi omagajo, Nadja še vedno pleše – od kraja do kraja, od dogodivščine do dogodivščine. Go-go Nadja je neustrašna. In živ dokaz, da so leta resnično le številka.

Robert Kokot, Foto Asja

> Saša Sršen, Mestna občina Novo mesto

NASLEDNJI KORAKI ZA KAKOVOSTNO ŽIVLJENJE STAREJŠIH

Mestna občina Novo mesto je v Kulturnem centru Janeza Trdine septembra pripravila otvoritveni posvet mednarodnega projekta SI4CARE, katerega nosilka je Univerza v Ljubljani. Med ključnimi cilji projekta sta iskanje socialnih inovacij za oskrbo starejših in priprava nacionalne strategije dolgožive družbe. Prvi korak k njeni izdelavi smo storili s posvetom »Odgovori Slovenije na izzive starajoče se družbe,« na katerem so si predstavniki institucij in nevladnih organizacij, ki delajo na področju starejših, izmenjali mnenja o problematiki dolgožive družbe ter opozorili, da se je treba čim prej soočiti s pojavom starizma, do katerega mora veljati ničelna toleranca. Znanje, ki ga bomo pridobili s partnerstvom v projektu SI4CARE, bomo prenesli tudi v lokalno okolje in izoblikovali lastno vizijo skrbi za starejše ter predvidoma do prihodnjega poletja pripravili občinsko strategijo dolgožive družbe, hkrati pa spodbujali tudi izdelavo regionalne strategije. Posvet je pospremil Sejem dolgožive družbe, na katerem so se predstavili ključni lokalni deležniki skrbi za starejše.

Na posvetu Odgovori Slovenije na izzive starajoče se družbe, ki je bil zastavljen kot prvi tovrstni dogodek projekta SI4CARE, so kot osrednji govorci nastopili župan Mestne občine Novo mesto Gregor Macedoni, državna sekretarka na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Mateja Ribič, predsednica Strateškega sveta za socialno politiko in poslanka Evropskega parlamenta Romana Tomc, poslanec Evropskega parlamenta Franc Bogovič, projekt SI4CARE in njegov cilj priprave socialnih inovacij za oskrbo starajočega se prebivalstva pa je predstavil prof. dr. Vlado Dimovski z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani.

Kot je projekt SI4CARE opisal Vlado Dimovski, je njegov namen »poiskati nove rešitve v državah projekta in jih posredovati ostalim državam, tako pa ustvariti ekosistem institucij in posameznikov, ki bi se povezovali v

mrežo in delovali v dobro starejših. To ni raziskovalni projekt, temveč je izrazito praktično usmerjen projekt, katerega cilj je iskati socialne inovacije za starejše.«

Osrednji del dogodka je predstavljala okrogla miza, na kateri je Carmen Rajer iz CSD Krško predstavila projekt MOST – Do čim daljše samostojnosti v domačem kraju, upokojenka Amalija Šiftar pa je spregovorila o dobri praksi projekta Starejši za starejše. Biserka Marolt Meden iz združenja Srebrna nit je opozorila na nujnost sistemsko urejene ga stabilnega vira financiranja socialne oskrbe, Denis Sahernik pa je predstavil izzive pri institucionalni oskrbi starostnikov, pri čemer je izpostavil tri sklope težav – občutno pomanjkanje kadra v domovih za starejše, zastarelo infrastrukturo domov za starejše in financiranje njihovega delovanja. Na okrogli mizi so sodelujoči večkrat izpostavili večanje števila starejših in dejstvo, da se ljudje upokojujejo vedno starejši, kar zanje pomeni tudi več zdravstvenih težav. Oboje tako državi kot lokalni skupnosti predstavlja preizkušnjo, saj področje oskrbe starejših še ni ustrezno zakonsko urejeno. Složni so bili, da je ena izmed prioritet skrbi za dolgoživo družbo sprejetje zakona o dolgotrajni oskrbi, ki bi vseboval konkretne, finančno ustrezno podprte in v praksi uresničljive rešitve. Sogovorniki so si bili enotni, da starizem (diskriminacija starejših) predstavlja vse večjo težavo v družbi in povzroča razkol med generacijami ter bi si, kot je to

ubesedila Biserka Marolt Meden, zaslužil ničelno toleranco. Opozorili so tudi na finančno plat problematike starajoče se družbe, ki jo predstavljajo nizke pokojnine starejših in nedorečen sistem financiranja oskrbe starejših.

Cilj projekta SI4CARE oziroma identifikacija socialnih inovacij za skrb starejših zanima tudi Mestno občino Novo mesto, s tem namenom pa smo se projektu tudi pridružili. Nabor rešitev oziroma inovacij za starostnike želimo vključiti v občinsko strategijo dolgožive družbe, ki jo bomo pripravili v prihodnjih mesecih, občinskemu svetu pa jo bomo predstavili predvidoma do poletja 2022. Strategija bo pozitivno vplivala na življenje starostnikov, še posebej, če bo nastajala v sodelovanju z ostalimi občinami, v izboljšave pa želimo zajeti tudi infrastrukturne projekte, kot sta gradnja varovanih stanovanj in odprava ovir za gibalno ovirane.

V okviru posveta je na pobudo NIJZ in z njegovo podporo potekal tudi Sejem dolgožive družbe, na njem pa so se predstavili Društvo upokojevcev Novo mesto, Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, Varstveno delovni center Novo mesto, Škofijska Karitas Novo mesto, Društvo paraplegikov Dolenjske in Bele krajine, Medgeneracijsko društvo Žarek, Spominčica Dolenjske, Dom starejših občanov Novo mesto in Tačke pomagačke.

Peter Žunič Fabjančič

ČE NAS BI BILO PETKRAT VEČ, NE BI BILO DOVOLJ

Vzporedno s posvetom o izzivih starajoče se družbe je v začetku septembra v avli KC Janeza Trdine potekal še Sejem dolgožive družbe, na katerem so se predstavile nekatere nevladne organizacije in javni zavodi, ki izvajajo programe ter storitve za starejše. Da se populacija stara, ni nobena novost. Odprta vprašanja ob tem ostajajo, ali smo na to pripravljeni, kako danes ravnamo s starostniki, kaj bi lahko naredili bolje ... Na sejmu je bilo slišati veliko dobrih predlogov tistih, ki s terenom dihajo vsak dan.

Sejem je izvedlo Društvo za razvijanje prostovoljnega dela (DRPD) Novo mesto in Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Poleg dveh javnih zavodov, kot sta novomeška Dom starejših občanov in Varstveno delovni center, se je predstavilo še šest nevladnih organizacij.

Če povzamemo njihova stališča do starajoče se družbe, so ta jasna: proti osamljenosti starejših se lahko borimo z organiziranim družabništvom, ki ga na vrsto načinov izvajajo prav njihovi prostovoljci. Četudi so skupine za samopomoč, osebni pogovori in druge (družabne) aktivnosti neprecenljivi že sami po sebi, vrsta organizacij nudi tudi strokovno psihosocialno pomoč. Potrebe so zaradi epidemije še večje, med prostovoljci pa je vse več izgorelosti, zato si moramo kot družba prizadevati, da v te dejavnosti vključimo čim več ljudi, tudi aktivnih starostnikov, vztrajamo pri njegovi strokovnosti in se kot skupnost borimo proti »staromrzištvu«.

Materialne stiske tega dela populacije so hude, med drugimi jih pomagata blažiti Rdeči križ Slovenije in Škofijska Karitas. A tako oni kot ostale organizacije poudarjajo še pomen nematerialne pomoči. »Veliko starejših s svojimi težavami ne želi obremenjevati otrok, zato je ključno zaupanje, ki se vzpostavi na srečanjih s prostovoljci, ki smo jih za takšno delo tudi usposobili,« pove Branka Bukovec, predsednica DRPD in organizatorica lokalne mreže skupin za samopomoč starejših iz Medgeneracijskega društva Žarek. »Tistim, ki živijo sami, te skupine predstavljajo nadomestno družino,« še doda.

S tem se strinja tudi generalni tajnik Škofijske Karitas Novo mesto Simon Dvornik: »Poleg družabništva so ključni prav ti razbremenilni pogovori, ki jih nudimo preko naših centrov na območju celotne škofije. Predvsem si želimo, da se v mrežo vključi še več aktivnih starejših – nekatere naše prostovoljke namreč štejejo že čez sto let – da sami kot skupnost naredimo čim več. Mi pa jim bomo omogočili pogoje in koordinirali vsebine.«

Da veliko šteje vsaka gesta, dokazuje tudi prostovoljka Irena Telban iz društva Tačke pomagačke, ki s svojim psičkom Kimijem med drugim obiskuje domove starejših občanov: »Ko pobožajo kužka, se spomnijo svojih živali in razgovorijo o tem, tako da komaj čakajo, da se vrnemo, in zanj hranijo kakšne zrezke. Potrebe so res velike, in če bi nas bilo petkrat več, ne bi bilo dovolj.«

Na sejmu so se predstavili tudi Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja, ki med drugim starostnikom na vozičkih svetuje o prilagoditvi doma ter nudi prevoze, Spominčica Dolenjske, ki pomaga svojcem in demenčnim osebam, a pogreša stalne prostore za varna srečanja, ter Društvo upokojencev Novo mesto, ki se lahko med drugim pohvali z izjemnim programom Starejši za starejše. V MO Novo mesto imamo še vrsto invalidskih in humanitarnih organizacij, ki izvajajo programe bodisi za člane bodisi za širšo skupnost, kot je denimo OZRK Novo mesto.

Le z dobro podporo in organiziranostjo bodo še naprej uspešne, so še poudarili na sejmu in zaključili, da bi lahko še več dosegli tudi s tesnejšim povezovanjem.

V avli KCJT je potekal Sejem dolgožive družbe.

V stiski niste sami

Epidemija je pri marsikom ustvarila številne nove stiske ali poglobila obstoječe. K sreči je pomoč le en klic stran. Mestna občina Novo mesto sofinancira delovanje številnih programov nevladnih organizacij s področja socialnega varstva, zdravja in humanitarnih dejavnosti, ki vam lahko brezplačno pomagajo prebroditi težave. Navedene so nekatere od njih.

Psihične stiske, občutki tesnobe, nemoči, brezupa

- Ozara Slovenija nacionalno združenje za kakovost življenja | 07 / 39 42 661 | info@ozara.org
- ŠENT – slovensko združenje za duševno zdravje | 07 / 37 37 680 | info@sent.si
- Društvo Zaupni telefon Samarijan | 01 23 91 673 | samarijan@gmail.com
- Društvo Vežalka – društvo za spodbujanje kreativnega življenja in celostnega razvoja | 031 312 527 | drustvo.vezalka@gmail.com
- Slovensko društvo Hospic | 051 454 845 | dolenjska@hospic.si
- Slovensko združenje za preprečevanje samomora | 031 704 707 | info@posvet.org

Nasilje

- Društvo Življenje brez nasilja | 031 696 389 | drustvo.dzbn.nm@gmail.com
- Društvo za nenasilno komunikacijo | 01 / 434 48 22 | info@drustvo-dnk.si

Socialne in druge stiske

- Škofijska Karitas Novo mesto | 07 / 38 44 428 | info@nm.karitas.si
- Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Novo mesto | 07 / 39 33 120 | novo-mesto.ozrk@ozrks.si

Zdravstvene težave

- Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije | 07 / 33 74 170 | drustvozasrce.nm@gmail.com
- Društvo oseb z izgubo sluha Dolenjske in Bele krajine | 07 / 33 24 777 | dgmm56@gmail.com
- Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Novo mesto | 07 / 33 82 540 | mdsnm@zveza-slepih.si
- Društvo psoriaticov Slovenije | 041 779 540 | info.dolenjska@drustvo-psoriaticov.si
- Društvo za pomoč pri obolenjih ščitnice Metuljčica | 040 276 103 | metuljica.drustvo@gmail.com
- Združenje multiple skleroze Slovenije | 041 212 863 | info@zdruzenje-ms.si
- Invalidsko društvo ILCO Novo mesto | 031 354 505 | ilco.dolenjska@gmail.com
- Društvo Celiac – življenje brez glutena | 031 761 844 | info@celiac.si
- Društvo diabetikov Novo mesto | 0590 39 855 | ddnm@t-2.net
- Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja | 07 / 33 21 644 | info@drustvopara-nm.si
- Društvo amputirancev Slovenije | 041 540 827 | info@drustvo-amputirancev.si
- Medobčinsko društvo invalidov | 07 / 33 28 800 | info@mdinm.si
- Društvo Sožitje – društvo za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju Novo mesto | 07 / 33 77 460 | sozitie.nm@siol.net
- POLŽEK – društvo za otroke s posebnimi potrebami | 040 718 646 | kaplan.dusan@siol.net
- Sonček – društvo za cerebralno paralizo Dolenjske in Bele krajine | 07 / 30 20 045 | novo.mesto@soncek.org
- Zavod IGRIVI SVET, zavod za gibalni razvoj in nežen stik | 041 370 303 | info@igrivisvet.si

Ovisnosti (droge, alkohol, igre, tablete, odnosi)

- Društvo Projekt človek | 031 650 459 | sc.nm@projektclovek.si
- Društvo SREČANJE | 051 367 497 | drustvo.srecanje@gmail.com
- Društvo za zdravljenje odvisnosti | 040 350 646 | drustvozasdravljenjeodvisnosti@gmail.com

Starejši

- Pokrajinska zveza društev upokojencev Dolenjske in Bele krajine | 07 / 337 74 50 | pzdu-dolenjske@t-2.net
- Društvo upokojencev Novo mesto | 031 293 626 | upokojenci@t-2.net
- Medgeneracijsko društvo Žarek Novo mesto | 041 764 762 | branka.bukovec@gmail.com
- Društvo interesnih dejavnosti upokojencev Novo mesto | 07 / 332 45 43 | didunm@gmail.com
- Društvo za pomoč osebam z demenco SPOMINČICA Novo mesto | 040 522 716 | joze.pecnik@siol.net
- Društvo Šola zdravja | 031 426 575 | drustvo.sola@gmail.com
- Društvo upokojencev Podgorje-Stopiče | 040 433 005
- Društvo upokojencev Brusnice | 07 / 308 58 23 | stanko.jaklic@gmail.com
- Društvo upokojencev Gabrje | 041 358 209 | janez.franko49@gmail.com
- Društvo upokojencev Mali Slatnik | 051 322 206 | dragan.franci@gmail.com
- Društvo upokojencev Otočec | 031 862 951 | duatotocec@gmail.com
- Društvo upokojencev Prečna | 041 478 543 | amaryllis.precna@siol.net
- Društvo upokojencev Uršna sela | 031 527 530 | du.ursnasela@gmail.com

Težave otrok, mladostnikov

- Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto | 07 / 33 73 920 | drpdnm@gmail.com
- Eternia, društvo za pomoč mladim z motnjo pozornosti in hiperaktivnostjo (ADHD) | 040 648 294 | dejan.sotirov@gmail.com
- Zavod Center za igralno terapijo | 031 688 324 | igralna.terapija@gmail.com
- Društvo prijateljev mladine Mojca | 041 643 969 | dpm.mojca1@siol.net

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

STORITVE ZA STAREJŠE V KNJIŽNICI MIRANA JARCA NOVO MESTO

Skrb za kakovostno življenje starejših in sožitje med generacijami bi moralo biti v luči staranja prebivalstva eno temeljnih prizadevanj celotne družbe. Starejši in njihovi svojci se pri dostopu do raznovrstnih storitev, potrebne oskrbe in pomoči za varno ter dostojno starost srečujejo s številnimi težavnimi okoliščinami, kot so fizične ali socio-ekonomske ovire.

V Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto namenamo starejšim posebno pozornost, saj se zavedamo, da je kulturno udejstvovanje starejše generacije ključnega pomena za njihovo kakovost življenja v tretjem življenjskem obdobju. Iz omenjenega razloga je ena naših temeljnih nalog omogočiti starejšim dostop do kulturnih dobrin in storitev, ki jih knjižnica nudi. Pri tem se zavedamo tudi dejstva, da obiskovalci knjižnice ne obiščejo le zaradi izposoje knjig, temveč tudi zaradi srečevanja in druženja.

V prihodnosti načrtujemo, da bo novomeška knjižnica postala nacionalni kompetenčni center, ki bo skrbel za poglobljeno poznavanje, razvoj in optimizacijo skrbi za uporabnike knjižnic iz ranljivejših skupin, med katerimi so starejši kot eni najpogostejših obiskovalcev knjižnic gotovo na prvem mestu.

V nadaljevanju predstavljamo nekaj storitev in možnosti, za katere verjamemo, da so uporabne še zlasti za starejše uporabnike in obiskovalce knjižnice.

BI KNJIGO NA BICIKLU?

Bi knjigo na biciklu? je storitev, ki jo s pomočjo prostovoljcev Novomeške kolesarske mreže izvajamo od leta 2017 in je namenjena predvsem tistim, ki težje pridejo do knjižnice, kot so starostniki in gibalno ovirani. V času, ko se borimo z epidemijo, smo storitev razširili na vse, ki jo potrebujejo in bivajo na območju osmih krajevnih skupnosti, v katerih poteka dostava knjig: Bršljin, Center, Drska, Kandija - Grm, Ločna - Mačkovec, Majde Šilc, Mestne njive in Žabja vas.

Do tri knjige lahko naročite na telefonski številki 07/393 46 64, kolesarji pa vam jih brezplačno dostavijo na dom vsak torek med 8.00 in 12.00 ter vsak četrtek med 14.00 in 18.00. V primeru dežja vam bodo knjige dostavili na prvi možni dan brez padavin.

Za naročilo potrebujete svojo člansko izkaznico in podatke o naslovu, avtorju ter letu izdaje zelenih knjig iz kataloga Cobiss+. Če še niste vpisani v knjižnico, se lahko vpišete prek spletnega obrazca na spletni strani novomeške knjižnice ali pa vam vpisnico dostavijo kolesarji na dom.

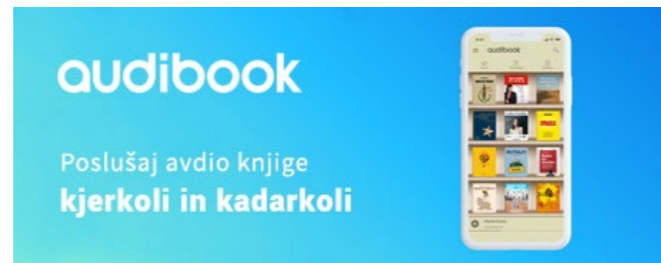
Kolesarji Novomeške kolesarske mreže vam brezplačno dostavijo na dom do tri knjige.

KNJIGE PO POŠTI

Knjige, ki jih naročite prek spletnega servisa Moja knjižnica (rezervacije prostega gradiva), mobilne aplikacije m.Cobiss (rezervacija prostega gradiva) ali po telefonu, vam lahko na dom dostavi tudi pošta. Vsa naročila do 13. ure bodo še isti dan odpremljena na pošto, o datumu dostave pa vas bo obvestila Pošta Slovenije po telefonu. Strošek dostave v višini 4,30 EUR bo zaveden na vašo člansko izkaznico in ga lahko poravnate prek spletnega servisa Moja knjižnica, plačilnega naloga, ki ga boste prejeli skupaj z naročenimi knjigami, ali ob vašem naslednjem obisku knjižnice. Knjige lahko tudi vrnete po pošti, vendar v tem primeru prevzamete strošek poštnine.

AUDIBOOK – IZPOSOJA ZVOČNIH KNJIG

Audibook je prva slovenska spletna platforma, ki vsem članom knjižnice omogoča enostavno izbiro, varno izposajo in poslušanje avdio knjig – kjerkoli in kadarkoli. Zvočne knjige, ki jih ponujamo za izposajo, so namenjene vsem starostnim skupinam, še posebej pa so primerne za tiste, ki imajo težave z vidom. Postopek izposoje zvočnih e-knjig je enostaven, pogoja za izposajo pa sta le urejeno članstvo v knjižnici in naložena aplikacija Audibook na osebem mobilnem telefonu.

Izposoje zvočnih knjig omogoča aplikacija Audibook.

KOTIČEK ZA LAŽJE BRANJE

Na Študijskem oddelku se nahaja kotiček za slepe in slabovidne obiskovalce, v katerem so na voljo pripomočki, ki slepim in slabovidnim olajšajo branje in komunikacijo z drugimi: namizna luč za osvetlitev besedila s homogeno in usmerjeno svetlobo, elektronska povečevalna lupa, ki omogoča enostavno branje knjige ali časopisa, ter tablica Feelif, ki s pomočjo vibracij, zvoka in glasu omogoča predvajanje večutne vsebine. Z napravo Feelif lahko slepa in slabovidna oseba riše, se uči brajice, geometrije, bere interaktivne zgodbe in igra različne igre.

BRALNI KLUBI ZA POGLOBLJENO BRALNO IZKUŠNJO

Če radi berete in si želite svoje vtise in razmišljanja o prebranem deliti z drugimi, vas vabimo, da se pridružite kateremu izmed bralnih klubov, ki se srečujejo v prostorih novomeške knjižnice.

Pod okriljem knjižnice se enkrat mesečno srečujeta dva knjižna kluba, in sicer Literarni krog pod mentorstvom dolgoletne

sodelavke novomeške knjižnice Slavke Kristan ter knjižni klub Mi beremo v temi, ki je namenjen slepim in slabovidnim in ga vodi sodelavka novomeške knjižnice Irena Muc. V prostorih knjižnice pa se srečujejo tudi članice RIC-ovega študijskega krožka Beremo skupaj pod mentorstvom Elizabete Vardijan.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Sodobne knjižnice smo s širokim naborom gradiva in raznovrstnimi dejavnostmi ter aktivnostmi postale tudi prostor vseživljenjskega učenja, izobraževanja in osebnostne rasti. Zdravje je ključno področje v človekovem življenju, zato poleg bralne in ostalih pismenosti spodbujamo tudi zdravstveno pismenost.

V ta namen v sklopu Študijskega oddelka že vrsto let deluje ZDRAVstveni KOTiček, v katerem najdete uporabne informacije s področja zdravja, občasne knjižne razstave o aktualnih temah, ki jih pripravljamo s pomočjo številnih partnerjev s področja zdravja in zdravega načina življenja in jih dopolnjujejo tudi občasne aktivnosti in predavanja v sklopu redne prireditvene dejavnosti knjižnice.

V ZDRAVstvenem KOTičku najdete uporabne informacije s področja zdravja.

SPLETNO JE FLETNO – INDIVIDUALNO SVETOVANJE ZA KNJIŽNIČNE SPLETNE STORITVE

Sodobne knjižnice sledimo novostim na področju tehnologije in obiskovalcem ponujamo mnoge spletne storitve, ki jih lahko opravite na daljavo od doma. Izposoja e-knjig, prebiranje e-časopisov, uporaba e-virov in e-baz podatkov, spletni vpis v knjižnico, rezervacija knjig in podaljšanje članstva preko spleta so storitve, do katerih lahko člani knjižnice brezplačno dostopate kjerkoli in kadarkoli. Zavedamo pa se, da predvsem starejšim uporabnikom uporaba sodobne tehnologije nemalokrat povzroča preglavice, zato nudimo individualna svetovanja za uporabo e-knjižničnih storitev. Če imate težave ali vprašanja, nas obiščite ali pokličite in pomagali vam bomo po najboljših močeh. Vsem, ki nimate pametnih naprav in bi kljub temu želeli prebrati e-knjige, na Oddelku za odrasle nudimo tudi možnost brezplačne izposoje bralnika.

BRALNA ZNAČKA ZA ODRASLE

Bralna značka za odrasle je aktivnost, s katero želimo promovirati in spodbujati branje ter bralno kulturo pri odraslih. V ta namen ponujamo bralcem kakovosten izbor aktualnih in zanimivih del iz pestre zakladnice sodobne slovenske ter svetovne književnosti. Knjižničarji tako dobimo vpogled v bralne okuse in

navade naših obiskovalcev ter hkrati skrbimo, da dobre knjige najdejo pot do pravih bralcev. Tema letošnje, že 13. sezone bralne značke za odrasle je »Literatura in film«. Pripravili smo knjižni seznam, na katerega smo uvrstili 70 knjižnih naslovov slovenskih in tujih avtorjev, po katerih so bili posneti tudi odlični filmi. Za osvojitve bralne značke jih je treba prebrati vsaj pet, jih označiti v bralni zgbanki in odgovoriti na najmanj tri vprašanja v povezavi z vsebino knjig. Za uspešno opravljeno bralno značko »značkarji«, katerih družina pridno raste iz leta v leto, na zaključnem srečanju z zanimivim gostom z različnih področij kulturnega ustvarjanja prejmejo tudi knjižno nagrado. Vabljeni med knjige!

KNJIŽNIČNI DOGODKI IN RAZSTAVE

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto se z organizacijo prireditev vključuje v kulturna prizadevanja domačega okoliša, saj z raznovrstno in aktualno ponudbo dogodkov zadovoljuje potrebe širokega kroga uporabnikov knjižnice ter tudi ostalih prebivalcev. Organizacija prireditev in ostalih dogodkov pomembno vpliva na razvijanje ter vzdrževanje pismenosti in bralne kulture tako na začetku bralnega obdobja kot tudi v nadaljevanju, ko bralno kulturo ter bralne sposobnosti vzdržujemo in razvijamo. V okviru prireditev vedno znova pridobivamo nove bralce, hkrati pa skrbimo za njihovo izobraževanje, vseživljenjsko učenje, zadovoljevanje bralnih, informacijskih, ustvarjalnih potreb, osebnostno rast in razvoj ter bogatenje domišljije. Obiskovalce posredno vzgajamo v kritične bralce, samostojne in odgovorne državljanke ter pripadnike lokalne skupnosti. Obiskovalcem nudimo aktivno, ustvarjalno in kakovostno preživljanje prostega časa. Vedno znova postavljamo v ospredje, da je knjižnica socialni in družabni prostor, ki je namenjen vsem, zato so obiski naših dogodkov vedno brezplačni.

Novomeško društvo upokojencev že več kot 70 let z razvejano paletto dejavnosti delovanja uspešno sledi svojemu poslanstvu. Ob 70. obletnici delovanja je izdalo tudi zbornik, v katerem so popisali razvoj društva in njegove aktivnosti. Predstavili smo ga tudi v novomeški knjižnici, ko smo s slovesnostjo obeležili visoki jubilej društva.

Razstave so ena izmed vrst knjižnične komunikacije z obiskovalci, saj popularizirajo najrazličnejše domoznanske zbirke, slavnostno obeležujejo pomembne obletnice slovenskih pisateljev in drugih ustvarjalcev ter ostale zbirke knjižne in neknjižnega gradiva. Razstavo v mestnem središču o življenju in delu Slavka Gruma smo pripravili ob njegovi 120. obletnici rojstva.

Avatar fotografij je Peter Žunič Fabjančič, razen kjer je označeno drugače.

Župan Gregor Macedoni je ob dnevu državnosti in spominskem dnevu Mestne občine Novo mesto položil venec k spomeniku na Pogancih. Na pokopališču v Prečni se je poklonil tudi v vojni za Slovenijo padlemu Francu Uršiču.

Pod novomeško čajarno je svoje mesto dobila Stara šola, butik ponovne uporabe, ki s svojimi artikli spodbuja h krožnemu gospodarstvu in nakupu izdelkov iz lokalnega okolja.

Letos je bilo v občini kar 71 zlatih maturantov, od tega 8 na splošni maturi in 63 na poklicni maturi, ki tvorijo najštevilnejšo generacijo zlatih maturantov v Mestni občini Novo mesto do sedaj.

Predstavnika Košarkarskega kluba Krka sta prejela županove čestitke za osvojeni naslov pokalnega prvaka v pretekli sezoni, trener Dalibor Damjanović pa tudi za udeležitev na olimpijskih igrah v Tokiu, kjer se je odlično izkazal v vlogi pomočnika selektorja državne košarkarske reprezentance.

Tekmovalni kolesarji so v sklopu Noči na Krki izvedli atraktiven spust s Kapitlja do Loke, naslednji dan pa so zavzeli gozdne poti Gorjancev.

Na igriščih Teniskega kluba Portovald je 11. septembra potekal že 11. dobrodelni županov teniški turnir. Zbrana sredstva letošnjega turnirja smo poklonili Damjani Črnugelj iz Velikih Brusnic, kar ji bo olajšalo nakup novega avtomobila z avtomatskim menjalnikom.

Desetim organizacijam in posamezniku smo podelili spominske znake »Za požrtvovalnost v boju proti COVID-19«. Prejemniki so bili Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, Gasilsko reševalni center Novo mesto, Združenje OZARA Slovenija, enota Novo mesto, Območno združenje Rdečega križa Novo mesto, Splošna bolnišnica Novo mesto, ŠENT – slovensko združenje za duševno zdravje, Škofijska Karitas Novo mesto, Televizija Novo mesto, Varstveno delovni center Novo mesto in Gregor Blažič.

Rotovž so v poletnih mesecih v sklopu praznovanja 30. obletnice osamosvojitve obiskali pripadniki Slovenske vojske iz polka vojaškega letalstva.

S sosednjima občinama Mokronog-Trebelno in Mirno Pečjo smo prenovili lokalno cesto na relaciji Knežija–Brezje, z obnovo pa poskrbeli za boljše prevoznost med kraji ob občinskih mejah.

Člani Kegljaškega društva Vodnjak so svoje prostore celovito prenovili, nove kegljaške steze pa jim sedaj omogočajo najvišja tekmovanja na državnih in mednarodnih nivojih.

Olimpijski center Novo mesto je gostil najbolj množični dogodek do sedaj – pod njegovo streho je v SKDUN karateju tekmovalo 600 karateistov iz celotne Evrope.

Po poletnih počitnicah so se otroci na prvi šolski dan zbrali tudi pred OŠ Drska, kjer jih nagovoril župan Gregor Macedoni in jim zaželel obilo vedoželjnosti ter ekipnega duha.

INVESTICIJSKO PESTRO POLETJE (IN JESEN)

Poletni meseci so minili v znamenju podpisov številnih investicijskih pogodb, pestro investicijsko dogajanje pa se nadaljuje tudi jeseni. Med večjimi projekti, ki bodo krojili gradbeno dogajanje v prihodnjem obdobju, so gradnja bazenskega kompleksa v Češči vasi, novi medobčinski zbirni center za ravnanje z odpadki, gradnja novega Regionalnega središča za zaščito, reševanje in pomoč Novo mesto in težko pričakovani novi brvi čez Krko v Irči vasi in na Loki, ki bosta povezali mrežo sprehajalnih in kolesarskih poti v Novem mestu.

OLIMPIJSKI CENTER NOVO MESTO – ŠPORTNO SREDIŠČE

V okviru Olimpijskega centra Novo mesto severno od velodroma nastaja bazenski kompleks s spremljevalnimi prostori, ki bo omogočal razvoj rekreativne in tekmovalne plavalne kulture v naši občini. Izvajalec je z deli v vrednosti 5,6 milijona evrov začel julija, potekala pa bodo predvidoma do oktobra 2022. Z izgradnjo pokritega bazenskega kompleksa želimo zagotoviti manjkajočo športno infrastrukturo na področju plavanja ter s tem tudi osnovne pogoje za razvoj organiziranega športnega plavanja, izvedbo tekmovanj ter omogočiti pogoje za širjenje plavalne kulture. Zelo pomemben segment bodo programi s področja rekreacije in rehabilitacije specifičnih skupin uporabnikov. Objekt

bo zapolnil vrzel v novomeški športni infrastrukturi in posameznikom, pa tudi celim družinam, omogočil dobre pogoje za treninge in rekreacijo ter kvalitetno preživljanje prostega časa. Poleg dveh pokritih bazenov, osrednjega 25-metrskega plavalnega in manjšega ogrevalnega, bodo v objektu savna, prostori za vadbo, garderobni in sanitarni prostori, recepcija z manjšim gostinskim lokalom, tehnični prostori in pisarniški prostori za upravo. Parkirna mesta bodo na voljo na sedanjem parkirišču pri velodromu, ob kompleksu pa je načrtovan tudi prostor za naknadno gradnjo dodatnih parkirišč in zunanjega 50-metrskega olimpijskega bazena. S tem se nadaljuje nadgradnja Olimpijskega centra Novo mesto, ki je bil že pred prenovo zamišljen kot nacionalni trenajni center za atletiko, kolesarstvo in triatlon.

Bazen v Češči vasi

MEDOBČINSKI CENTER ZA RAVNANJE Z ODPADKI

Skupaj z občinama Straža in Mirna Peč načrtujemo izgradnjo novega medobčinskega centra za ravnanje z odpadki, ki bo predvidoma do konca prihodnjega leta zgrajen blizu stičišča vseh treh občin ob Mirnopoški cesti, v novo nastajajoči Gospodarski coni Zahod (v bližini naselja Žabjak), neposredno ob bodoči novomeški zahodni obvoznici. Ocenjena investicijska vrednost izgradnje novega zbirnega centra je v prvi fazi približno 500.000 evrov, pri čemer bomo na novomeški občini prispevali polovico sredstev, Občina Straža in Občina Mirna Peč pa vsaka četrtino. Novi zbirni center za ravnanje z odpadki je storitev obvezne gospodarske javne službe, ki jo morajo vzpostaviti vse občine, ki imajo nad 3.000 prebivalcev. V Novem mestu tak center že deluje na Cikavi, vendar se zaradi preobremenjenosti – mesečno zberejo okoli 260 ton odpadkov – kažejo velike potrebe po novem, sosednji občini pa tovrstne infrastrukture še nimata. Župani so bili od podpisu sporazuma enotni, da gre pri tovrstni izgradnji za racionalni primer medobčinskega sodelovanja, ki bo koristil občanom vseh treh občin. Slednje se bo odražalo tako pri umeščanju zbirnega centra v prostor, pri gradnji in upravljanju, občani pa lahko posledično pričakujejo tudi nižje komunalne položnice. Občani vseh treh občin bodo lahko v zbirnem centru oddali nevarne odpadke, kosovne odpadke, odpadno električno in elektronsko opremo, izrabljene gume, gradbene odpadke in vse ostale odpadke, za katere zakonodaja določa, da se zbirajo v zbirnem

centru. V prihodnosti je na tem območju načrtovana tudi vzpostavitev centra za ponovno uporabo.

REGIONALNO SREDIŠČE ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ NOVO MESTO

Novih prostorov se veselijo tudi novomeški gasilci, saj smo z Ministrstvom za obrambo podpisali pismo o nameri za gradnjo novega objekta, namenjenega Regionalnemu središču za zaščito, reševanje in pomoč Novo mesto (RSZRP Novo mesto), v katerem se bodo združile službe, potrebne za zaščito, reševanje in pomoč za območje Mestne občine Novo mesto in širšega območja Dolenjske in Bele krajine. Lokacija novega RSZRP Novo mesto bo na območju ob Vojašnici Franca Uršiča Novo mesto, financiranje izgradnje pa je v veliki meri predvideno z evropskimi sredstvi iz nove finančne perspektive Evropske unije. Namen izgradnje RSZRP Novo mesto je v dolenski prestolnici pod eno streho združiti vse službe, ki sodijo v sistem zaščite in reševanja in danes nimajo ustreznih prostorov, hkrati pa med njimi okrepiti sodelovanje, pogoje in učinkovitost delovanja.

Novi objekt bo predvsem rešil prostorske težave GRC Novo mesto, ki deluje v stavbi, zgrajeni leta 1963 in več ne zadovoljuje potreb gasilske službe, saj se je ta v desetletjih delovanja močno razvila in povečala. Soočajo se predvsem s pomanjkanjem garaž za gasilska vozila, skladiščnih prostorov in prostorov za vzdrževanje gasilske opreme. Objekt je tudi energetsko zelo potraten, morebitna sanacija pa je ocenjena za zelo drago in neučinkovito. S podobno problematiko se srečujejo tudi ostale službe, ki bodo poleg poklicnih gasilcev dobile prostore v novem objektu (Regijska in občinska civilna zaščita, Gasilska zveza Novo mesto, Podvodna reševalna služba, Reševalna postaja Novo mesto, Jamarska reševalna služba, Jamarski klub Novo mesto, Radio klub Novo mesto, Izpostava URSZR Novo mesto, Uprava za obrambo Novo mesto, Inšpektorat RS za obrambo, Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami). RSZRP Novo mesto prinaša dodano vrednost tako za našo občino kot za celotno regijo, saj bodo v njem združene občinske in regijske službe, kar bo omogočilo boljšo koordinacijo in delovanje.

Podpisniki sporazuma od leve proti desni: župan Občine Mirna Peč Andrej Kastelic, župan Mestne občine Novo mesto mag. Gregor Macedoni, župan Občine Straža Dušan Krštinc

Minister za obrambo mag. Matej Tonin na obisku v Novem mestu v pogovoru s poveljnikom GRC Gregorjem Blažičem in županom MONM mag. Gregorjem Macedonijem

Skupinska slika podpisnikov pisma o nameri in predstavnikov služb za zaščito, reševanje in pomoč v MO Novo mesto

BRV V IRČI VASI BO VIZUALNO IZJEMNA

Potem ko je zasebni lastnik zaradi zemljišča v Bršljinu sredi junija že trinajstič izgubil vloženo pritožbo (tokrat na izdano gradbeno dovoljenje), nam je po več kot petih letih uspelo zaključiti vse postopke in pridobiti pravno močno gradbeno dovoljenje za gradnjo pešaško-kolesarske brvi v Irči vasi. Brv prek reke Krke, ki se bo na desnem bregu navezovala na lokalno cesto v Irči vasi, na levem bregu pa na pas med naseljema Lastovče in Groblje bo predvidoma zgrajena v slabem letu, dela pa se bodo v kratkem začela v Grobljah. Vrednost projekta znaša nekaj več kot 2,1 milijona evrov, projekt pa bosta delno sofinancirala tudi Kohezijski sklad Evropske unije in država. Potrjeni znesek sofinanciranja znaša nekaj več kot 876.000 evrov.

V okviru izgradnje objekta bodo v sklopu brvi urejeni tudi dostopni predeli, ki objekt mostu opredeljujejo kot zaključno celoto. Gradnja brvi bo zahtevna tako zaradi same konstrukcije kot tudi prilaganja drstenju rib v pomladnem času. Po besedah projektanta, mednarodno uveljavljenega snovalca mostov Marjana Pipenbaherja, so želeli z izbrano rešitvijo pri Irči vasi z eno potezo in z minimalnim posegom v naravo povezati bregova reke Krke oziroma dva pomembna mestna predela – na enem bregu eno največjih stanovanjskih sosesk na Drski, na drugi strani pa razvijajoče se bršljinško zaledje s Češčo vasjo in Podbreznikom, kjer stoji tudi Olimpijski center Novo mesto. Pri tem bodo uporabili v slovenskem in svetovnem merilu inovativno tehnologijo prednapete konstrukcije, na kateri bodo povezali montažne betonske elemente. Z izgradnjo brvi za pešce in kolesarje povežujemo načrtovane površine za kolesarje v Lastovčah s potmi ob Topliški cesti, ki peljejo proti novim potem v gozdu Portovald, proti stadionu in centru

Vizualizacija brvi v Irči vasi

Novega mesta. Nova brv bo sicer del celovito urejene povezave za pešce in kolesarje Bršljin–Drska, ki je že v fazi projektiranja. Prav tako se bodo kolesarske povezave navezale na predvideno regionalno kolesarsko povezavo Novo mesto–Straža.

Le 42 centimetrov debela in 4 metre široka konstrukcija mostu za pešce in kolesarje bo na obeh bregovih zasidrana v betonska bloka, ki bosta sidrana s trajnimi geotehničnimi sidri v kompaktno skalnato osnovo. Most bo brez podpor v strugi in bo v enem razponu dolžine 120,5 metra premoščal reko Krko, obenem pa se bo na obeh bregovih mehko priključil na brežino brez opaznih opornikov ali visokih nasipov. Izbrana zasnova mosta za pešce in kolesarje bo zgrajena po tehnologiji nateznih trakov (Stress Ribbon Bridge) in je ena izmed najstarejših tipov konstrukcijskih zasnov mostov.

POVEZUJEMO LOKO, KANDIJO IN ŠMIHELSKO ZALEDJE

Z izgradnjo brvi za kolesarje in pešce Loka–Kandija bo Novo mesto dobilo mrežo sprehajalnih poti, ki bodo sprehajalce in kolesarje vodile ob reki Krki in omogočile prečkanje reke in

sprehod po Župančičevem sprehajališču, ki je priljubljena sprehajalna in rekreacijska površina Novomeščanov. Brv Loka–Kandija, dolžine 121,5 metra in širine 4,3 metra (širina brvi na sredini, kjer bo razgledna ploščad, znaša 7,30 metra), bo na desnem bregu reke Krke umeščena tik pred izlivom Težke vode, kjer se bo nahajal tudi manjši vstopni trg, in na levem bregu prek dostopne klančine in stopnic na Župančičevo sprehajališče. Brv bo povezala območje Kandije in zalednega šmihelskega območja z ožjim delom mestnega jedra in športno-rekreacijskim parkom Loka. Brv je zasnovana kot enovita poteza prek Krke, ki se opira na edino oporo sredi vodne struge in se s tem navezuje na zasnovo starega železniškega in novejšega Kandijskega mostu. Na sredini bo imela brv tudi razširjeno razgledno ploščad za počitek in uživanje v razgledu v smeri proti slikovitem Bregu in Kapitlju. Vrednost projekta znaša nekaj več kot 2,6 milijona evrov (z DDV), projekt pa bosta delno sofinancirala tudi Evropski sklad za regionalni razvoj in država. Potrjeni skupni znesek sofinanciranja znaša nekaj manj kot 1,2 milijona evrov. Pogodbo z izbranim izvajalcem CGP, d. d., v vrednosti dobrih 2,6 milijona evrov, smo podpisali konec septembra, gradnja pa bo predvidoma zaključena do konca prihodnjega leta.

Brv Loka–Kandija bo imela na sredini razgledno (in foto) točko na znameniti Breg.

> Jožica Povše, LAS Dolenjska in Bela krajina, RC Novo mesto

PAMETNE SREBRNE VASI

Starajoča družba je izziv današnjega časa. Izdelani demografski trendi kažejo, da bo delež prebivalcev, starih 65 let in več, že do leta 2040 presegel četrtno, delež ljudi, starejših od 80 let, pa se bo v naslednjih 50 letih potrojil. S tem pa se spreminja koncept družbe.

Z izzivi staranja se v svojih strategijah soočamo tudi lokalne akcijske skupine. Pri tem smo v skladu s poslanstvom lokalnih akcijskih skupin usmerjeni v reševanje izzivov s partnerskimi projekti, v katerih sodelujemo z deležniki iz svojega okolja in tudi z ostalimi slovenskimi lokalnimi akcijskimi skupinami. S pomočjo sofinanciranja iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) je nastala obsežna študija *Pametne srebrne vasi*, v kateri so snovalci tudi na osnovi tujih praks iskali odgovore na izzive starajoče družbe v skladu s smernicami evropskega stebra socialnih pravic. Pametne srebrne vasi uporabljajo inovativne rešitve za premagovanje demografskih sprememb na področju zdravstva, sociale, bivanja, turizma, mobilnosti, varnosti, IKT ...

Nekaj od teh izzivov je s pomočjo projektov Lokalna akcijska skupina Dolenjske in Bele krajine reševala že v programskem obdobju 2014–2020. V pilotnem projektu *Center aktivnosti – Srebrni dvor*, ki ga je izvajal Dom starejših občanov Metlika v sodelovanju s Fakulteto za zdravstvene vede Novo mesto Univerze v Novem mestu, so bili s pomočjo evropskih sredstev urejeni prostori za druženje in kupljene družabne igre. V nadaljevanju projekta so bile za oskrbovance doma in tudi za zunanje uporabnike izvedene medgeneracijske delavnice in družabništvo. V okviru projekta je bil razvit tudi nov turistični program za starejše: multivizijska in vodena predstavitev *Preteklost Komende*. Vse aktivnosti so izvajali študenti zdravstvene fakultete, ki so izdelali tudi priročnik *Vodnik za starejše*.

Težava starajoče družbe, zlasti prebivalcev v ruralnih območjih, je tudi dostopnost do nujno potrebnih storitev, kot so zdravstvo, banka, pošta, osebne storitve ... S projektom *Okolju prijazna in prebivalcem varna mobilnost* se je Mestna občina Novo mesto s partnerji lotila iskanja rešitev na vprašanje, kako storitve, ki

se večinoma nahajajo v mestnem jedru, približati občanom iz vaških naselij in tudi kako urediti starejšim občanom prijaznejšo mestno infrastrukturo. V okviru projekta je bilo kupljeno e-vozilo, ki je namenjeno tudi prevozu starejših občanov s podeželja v mestno središče, in izdelana študija – varnost v prometu za ranljive ciljne skupine.

V pripravi pa so že nove vsebine. Tudi soočenje s smrtjo in žalovanje sta del življenjskega procesa. Društvo Hospic iz Novega mesta je pripravilo projekt *Z roko v roki*, ki razbija tabu smrti. Projekt vključuje sklop delavnic za pomoč svojcem ob izgubi najdražjih. Splošna bolnišnica Novo mesto in Fakulteta za zdravstvene vede Novo mesto pripravljata projekt *Neformalna mreža paliativne oskrbe*, s katerim bo nadgrajena nastajajoča mreža paliativne oskrbe, ki bo programsko financirana iz nacionalnih

sredstev, potrebna oprema pa je že vključena v *Načrt okrevanja in odpornosti*. Ta predvideva vzpostavitev 12 regijskih paliativnih timov.

Kot je izjavil eden izmed govorcev na nedavni predstavitvi projekta SI4CARE, ADRION, je staranje proces, starost pa obdobje v življenju. Kako kakovostno bomo preživeli starost, pa je odvisno od nas vseh. Ustvariti moramo ekosistem – mrežo institucij, programov, posameznikov ..., ki bodo sodelovali na skupni platformi in po svojih močeh pomagali sočloveku. Zakon o dolgotrajni oskrbi, ki ga čakamo že vrsto let, prinaša rešitve, še več pa odpira vprašanj, predvsem o tem, kako zagotoviti potreben kader, zato moramo empatijo do starejših vzbuditi že pri najmlajših, saj bomo le tako postali kakovostna dolgoživeča družba.

VRTEC CICIBAN NOVO MESTO V MEDGENERACIJSKEM SODELOVANJU

»Naš vrtec ne vpraša, kdo si in kaj si.
Zapelje z vlakom prav vse, velike in majhne ljudi.
Naši koraki so majhni koraki, a so za velike reči,
so za srečne otroke, ki zrastejo v zadovoljne ljudi.«

V času, ko se zdi, da se svet vrtil hitreje kot po navadi, si v Vrtcu Ciciban Novo mesto zelo radi vzamemo čas, da ga preživimo skupaj z babicami, dedki in oskrbovanci iz Doma starejših občanov Novo mesto. Vsi naštetni nam pomagajo, da se umirimo in nam pričarajo trenutke, prežete z dobro voljo ter toplino. V Vrtcu Ciciban Novo mesto že leta odpiramo vrata babicam in dedkom, ki se nam pridružijo na skupinskih pohodih, pridejo na kostonjeve piknike, nam berejo na čajankah ter skupaj z nami ustvarjajo ob različnih praznikih. Za vso pozornost in modrosti, ki nam jih namenijo, se jim zahvalimo tudi z nastopi, na katerih pokažemo svoje pevske ter igralske talente.

Vsako leto se prav posebej veselimo sodelovanja z Domom starejših občanov Novo mesto. Otroci in zaposleni iz enote Kecek oskrbovance radi obiščejo ter jim s pesmijo in plesom polepšajo rojstne dneve ter novoletno in pustno praznovanje. Še posebej ponosni smo takrat, ko nam oskrbovanci vrnejo obisk. Na igrišču vrtca jim otroci pokažejo igrače in igrala, oni pa otroke naučijo svoje, mnogokrat že pozabljene igre. Skupaj z otroki obirajo lipove cvetove za čaj in drug drugemu rišejo nasmeh na obraz.

Čas praznikov je tisti, ko si vsi želimo bližine, topline in drobnih presenečenj. V preteklem letu, ko je čas epidemije omejil naše sodelovanje z okoljem, smo v Vrtcu Ciciban Novo mesto vsi otroci in zaposleni pripravljali voščilnice ter spodbudne misli za otroke, ki so ostali doma, za vse obiskovalce vrtca in za prav vse oskrbovance ter zaposlene v Domu starejših občanov. Verjamemo, da smo jim polepšali praznični čas.

Ob tej priložnosti želimo prebivalcem Novega mesta sporočiti, da se otroci in zaposleni razveselimo vsakega vašega pozdrava, nasmeha ter časa, ki ga preživite z nami. Ostanite zdravi in ne pozabite se smejati, saj sta dobra volja ter nasmeh vedno najboljši recept za zadovoljnega človeka.

Arhiv vrtca Ciciban

EVROPSKI TEDEN MOBILNOSTI 2021 POSTREGEL Z BOGATIM PROGRAMOM

Prizadevanja za človeku in okolju prijaznejše načine mobilnosti vsako leto povežejo na tisoče sodelujočih mest in njihovih prebivalcev. Ker je trajnostna mobilnost eden vodilnih stebrov delovanja Mestne občine Novo mesto, smo se tudi letos pridružili pozivom in ukrepom za spremembo mobilnostnih navad. Osrednjo temo letošnjega ETM, ki je potekal od 16. do 22. septembra 2021, je povzemal slogan »Živi zdravo. Potuj trajnostno«.

V okviru letošnjega ETM smo izvedli številne izobraževalne, športne in družbeno zanimive aktivnosti z namenom spodbujanja spremembe mobilnostnih navad, ozaveščanja o pomenu trajnostne mobilnosti ter promocije trajnostnih prometnih ukrepov za kakovost bivanja, zdravja in okolja. Čeprav številna naša prizadevanja na tem področju potekajo vse leto, je vrhunec dogajanja spet potekal v času ETM, ki se je zaključil z bogatim programom na dogodku *Dan brez avtomobila* na Glavnem trgu.

ETM v Novem mestu se je začel s projektom organiziranega pešačenja v šolo *Pešbus*, pri katerem so letos sodelovale tri novomeške osnovne šole. Otroci so bili na poti deležni tudi prijete družbe – učence OŠ Center je v šolo pospremil novomeški maratonec Primož Kobe, učence OŠ Drska pa Jure Marolt. Na kolesarskem izletu za starejše s kolesi GoNm so se udeleženci seznanili s sistemom in se zapeljali po mestnem središču, pohodniki pa so se s Pohodniškim društvom Novo mesto odpravili na pohod po Portovalu. Glavni trg je bil v času ETM tudi prizorišče razstave na temo trajnostne mobilnosti, Društvo Est=etika pa je že tradicionalno izvedlo *Park(iri) dan* pod naslovom *Skupni prostor*, na katerem so potekale delavnice na temo trajnostne mobilnosti ter številni dogodki in treh parkirnih prostorih na Novem trgu. Člani društva so pripravili tudi načrt hodljivosti po mestnem jedru z vnesenimi novomeškimi pešminutami.

Odvili so se tudi *Dan odprtih ateljejev*, na katerem so ustvarjali učenci OŠ Drska, kolesarski izlet z e-kolesi na Gorjance, igra *Človek razgibaj se* na Glavnem

trgu, možno pa se je bilo udeležiti tudi medgeneracijskega druženja na potepanju z babico, literarnega natečaja v sodelovanju z JSKD Novo mesto ter grafitiranja posebnega peš kažipota pred Mladinskim centrom Oton.

Letoščna novost je bila spodbujanje hoje pri srednješolcih, ki so od 9. do 23. septembra pešačili v šolo v sklopu kampanje *Mi gremo peš*. Pri spodbujanju trajnostnih oblik prevoza in uvajanju sprememb mobilnostnih navad med zaposlenimi so sodelovala tudi številna novomeška podjetja, ki so z lanskoletno uspešno kampanjo *S kolesom ali peš v službo* nadaljevala tudi letos. Knjižnica Mirana Jarca je pripravila knjižni sejem na temo trajnostne mobilnosti, knjige pa so občanom, po predhodnem naročilu, dostavili celo s kolesom. Pred OŠ Šmihel je bila letos postavljena prva točka *Poljubi in odpelji*, opremljena s posebnim napisom. Gre za označitev mesta, na katerem lahko otroci varno izstopijo iz avtomobila in se proti šoli sami odpravijo peš. V času ETM je bilo poskrbljeno tudi za preureditev nekaterih stojal za kolesa, tradicionalno pa je bila septembra na voljo tudi brezplačna vožnja z mestnimi avtobusi za vse uporabnike.

Bogat program se je tudi letos zaključil s pestrim dogajanjem na dogodku *Dan brez avtomobila*, ki je na Glavni trg ponovno privabil vse generacije, predvsem pa šolarje in dijake, ki so se lahko preizkusili na številnih animacijskih veščinah, nagradnih igrah, na izobraževalnih delavnicah in ostalih družbeno zanimivih aktivnostih, ki spodbujajo in krepijo trajnostno mobilnost.

OB 50. OBLETNICI PARTNERSTVA S HERCEGNOVIM UTRDILI POT K TURISTIČNEMU SODELOVANJU

Od 16. do 19. septembra je bila na obisku v Novem mestu delegacija iz črnogorskega mesta Hercegnovi, s katerim letos obeležujemo 50. obletnico partnerstva. Polstoletni jubilej sta mesti slovesno obeležili na proslavi v Knjižnici Mirana Jarca, ki se je v Parku Rastoče knjige zaključila z odkritjem spomenika, posvečenega mestu Hercegnovi. Črnogorska delegacija si je med tridnevni obiskom med drugim ogledala Olimpijski center Novo mesto in postajališče za avtodome v Portovalu, se predstavila na Tednu kultur, spoznala dejavnost podjetja Adria Mobil ter se seznanila s ključnimi razvojnimi projekti občine in lokalno turistično ponudbo.

Na osrednji slovesnosti v čast najdaljšemu sodelovanju Mestne občine Novo mesto s kakšnim od partnerskih mest sta župan Gregor Macedoni in predsednik občine Hercegnovi Stevan Katič podpisala sporazum o sodelovanju na področju turizma. S tem sta občini okrepili že obstoječe sodelovanje pri evropskem projektu Culture Twinning – turizem partnerskih mest, katerega cilj je vzajemna turistična promocija. V okviru dogodka se je nadaljevalo tudi sodelovanje na področju kulture: predstavnik hercegnovskega strip festivala Nebojša Mandić je za nastajajoči novomeški oddelek za strip direktorju Knjižnice Mirana Jarca Luki Blažiču poklonil strip »Gorski venec«, v kulturnem

programu pa sta s skupno točko nastopili novomeška moška vokalna skupina Deci in hercegnovska klapa Castel Nuovo.

Občinski delegaciji sta se seznanili s ključnimi razvojnimi projekti obeh mest, nato pa sta se podali na teren in obiskali Olimpijski center Novo mesto, ki je obiskovalce iz Črne gore navdušil s svojimi možnostmi za kolesarski in atletske trening. Spoznali so se z dejavnostjo Adria Mobil, Novomeščanom pa so se predstavili na stojnicah na festivalu Teden kultur. Srečali so se z lokalnimi in regijskimi turističnimi ponudniki in si ogledali grad Otočec, obisk pa zaključili na Trški gori v gostoljubnih Odrprtih zidanicah.

Peter Žunič Fabjančič

TEDEN KULTUR: DEŽ, SMEH IN PLES

Po letu (koronskega) premora se je konec septembra v Novo mesto vrnil tradicionalni festival Teden kultur v organizaciji Društva za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto. Festival medkulturnih kulinaričnih in umetniških užitkov je potekal v krajši, dvodnevni izvedbi, pa še to je skorajda »prepolovilo« petkovo močno deževje.

A ekipa DRPD je vsaj kulinarični del sejma Žur vseh kultur preselila pod streho novomeške Supernove Qlandia. Obiskovalci so spoznavali Venezuelo, Afganistan, Bosno in Hercegovino, Makedonijo, Albanijo in Srbijo prek okušanja hrane in pijače, kot so zelnik, pasulj, ravanija, halva, baklava, lokum, tulumbe, gurabij, namaz polvorosa de pescado itd. Pod streho so predstavili tudi del načrtovanega spremljevalnega programa, med drugim sta zaplesali »slovenska Venezuelka« Danijela Hočevar in Ivana Paun iz Plesnega društva Arabeska, zapela je tudi klapa iz Hercegnovega Castel Nuovo.

Sobota je bila vremensko prijaznejša. Z dobrotami so se na Glavnem trgu predstavili gostje iz Makedonije in Hrvaško kulturno združenje, več kot 80 otrok pa si je dopoldne ogledalo lutkovno predstavo *O belem mucku, ki je bil čisto črn*. Zabavna zgodba je najmlajše učila sprejemanja drugačnosti, čemur je bila namenjena tudi *Živa knjižnica*. V njej so si obiskovalci namesto knjig »izposojali« ljudi z (ne)navadnimi usodami in

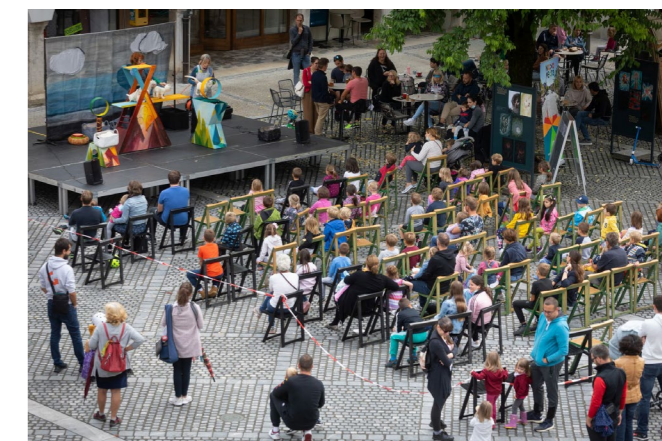
tako iz prve roke izvedeli, kaj pomeni biti begunec, musliman, vegan, prostovoljec ... Na voljo je bilo deset »knjig«.

»Priznam, da sem zanj slišala že iz medijev, a je nekaj povsem drugega, ko se spoznaš in slišiš zgodbo v živo,« je po pogovoru z Noorom, ki je odgovarjal na vprašanja o Afganistanu, begu in dolgem pravnem boju v Sloveniji, povedala ena od bralk. Festival je z večernim koncertom zaključila argentinsko-kubansko-slovenska zasedba Las Cuerdas, ki je k plesu spravila celotno, sicer maloštevilno, a navdušeno publiko.

»Verjetno je k temu prispevalo tudi mokro in hladno vreme, zato res upamo, da bo leto 2022 prijaznejše z nami. S tem ne mislim le na vreme, ampak na celotne zdravstvene in družbene razmere, saj si želimo, da bi naslednji Teden kultur vnovič potekal v drugi polovici junija in da bi Novomeščanom ponudil večkulturne vsebine za ves teden, kot so bili vajeni,« je ob zaključku dejala koordinatorka projekta Tina Cigler.

Festival Teden kultur 2021 so finančno podprli Mestna občina Novo mesto, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Ministrstvo za kulturo in Evropa za državljane. DRPD pa se zahvaljuje še partnerjem pri organizaciji: Knjižnici Mirana Jarca, Dolenskem muzeju, Zavodu Novo mesto, Zavodu Boter in Supernovi Qlandia.

Sobotno lutkovno predstavo, ki je najmlajše učila sprejemanja drugačnosti in strpnosti, si je na Glavnem trgu ogledalo več kot 80 otrok.

Festival je s plesnim koncertom zaključila zasedba Las Cuerdas.

Pod streho so preselili tudi del načrtovanega spremljevalnega programa sejma Žur vseh kultur, v katerem so med drugimi nastopili otroci DRPD-jevih dnevnih centrov, vključno z Alenom Novakom iz Brezja na harmoniki.

BARVITO, VESELO IN RAZGIBANO NAPREJ

Jesen je najbolj barvito in s plodovi narave obloženo obdobje v letu in ni naključje, da lahko prisposodbo jesen življenja razumemo točno tako; življenje nas obarva, iz nas naredi zanimive posameznike, ki točno vedo, kaj je za njih vredno in pomembno.

V želji ponuditi starejši populaciji karseda pestre vsebine na področju rekreacije, kulture ter lokalnih znamenitosti in doživetij, v Zavodu Novo mesto že vrsto let skrbimo za bogat medgeneracijski program.

ZVRHANA MERA KULTURE

V tem poletju smo razvili nov, zelo prijeten prireditveni prostor na ploščadi pred Kulturnim centrom Janeza Trdine, ki je pritegnil vsakega mimoidočega obiskovalca. Predvsem odmevni so bili večeri v sklopu festivala Jazzinty ter programa Poletnega KCJT – niz koncertov in večerov komedije, ki so obogatili poletne večere s kulturno-umetniškimi vsebinami. Proti koncu poletja pa smo izvedli že 6. izdajo festivala SGSM – Sem glasba, sem mesto. S koncerti smo se selili po različnih prizoriščih Novega mesta.

V jesen vstopamo pripravljene z novo sezono abonmajev; na vas čakajo Grumov (gledališki), Kozinov (glasbeni) ter Mojčin (otroški) abonma. Abonmaji ponujajo sedem dramskih predstav, pet koncertov in osem otroških predstav. Kot vsa leta doslej smo tudi letos pripravili posebne ugodnosti za upokojence. Več o tem ter o vsebini abonmajev najdete na spletni strani www.kcjt.si.

V Trdinovi dvorani si lahko vsak mesec ogledate vsaj tri filme, ki jih odlikujeta nekomercialni pristop in opazovanje življenjskih zgodb z različnih zornih kotov. Nadaljevali bomo s koncerti iz cikla Muzika eklektika ter z zasedbo El Kachon posneli ploščo v živo ob deseti obletnici delovanja te novomeške glasbene skupine. Naj vas povabimo na še en zanimiv koncert – predstavitev novega mednarodnega projekta saksofonista Igorja Lumperta (SLO/ZDA) + masterclass.

Kako svojo jesen življenja doživlja Prešernova muza Julija? Prav ta pogled na znamenito ljubzensko zgodbo sta

upodobila avtorja *opere neiztrohnjene ljubezni*, Igor Grdina in Aleš Makovac. Vse, ki vas navdušuje glasbeno gledališče, vabimo na jesensko uprizoritev operne predstave iz lastne produkcije Zavoda Novo mesto z naslovom **Julija**.

KAJ PA REKREACIJA?

Skozi vse poletje je bila na mestni plaži na voljo izposoja supov in čolnov. Za nami je prav uspešna sezona ohladitev z vesli po Krki, tako da vam z veseljem

lahko obljubimo, da bomo čolnarili in supali tudi v naslednjem poletju.

Med rekreativci so zelo aktivne tudi starejše generacije, ki smo jih podrobno predstavili v knjigi *60 let Delavskih športnih iger v Novem mestu*. Obsežna publikacija je v založništvu Zavoda Novo mesto izšla v letošnjem letu ob častitljivi obletnici edinstvenega projekta v Sloveniji na področju športne rekreacije, katerega tekmovanja zajemajo skoraj vse športe, tako poletne in zimske, od balinanja do smučanja.

Člani Društva upokojencev Mali Slatnik že od leta 2013 sodelujejo na tekmovanjih DŠI Novo mesto.

»Prav sodelovanje in druženje je tisto, zaradi česar smo tu. Svoje doda še tekmovalnost. Radi se merimo z mlajšimi od sebe, da vidimo, kje smo in česa smo še sposobni. Pomembno je, da se kaj dogaja, da je akcija. Sicer pa imamo balinarko, ki šteje 79 let, prav balinanje pa je panoga, kjer so praviloma najstarejši. V ekipo balinanja se lahko pridruži vsak, ki ima veselje do tega športa. Prišla sem na trening balinanja, poizkusila in ostala. Zelo mi je pri srcu,« poudari aktivna udeleženka, upokojenka Bojanka Lipar. V DU Mali Slatnik organizirajo tudi šolo zdravja, vsak dan imajo jutranjo telovadbo, enkrat tedensko pripravljajo tudi pohodništvo. »Začeli smo tudi z novo igro petanka,« naša sogovornica opiše

širok diapazon aktivnosti za zdrav način življenja.

Med temi, ki imajo bogato zgodovino sodelovanja na DŠI Novo mesto, je tudi Društvo upokojencev Novo mesto. »Od leta 1970 smo poleg,« pove prvi operativec športa v društvu, kleni Janez Mohorčič, športu in zdravemu načinu

življenja zapisan mož. Upokojenci šport in nastope na DŠI Novo mesto jemljejo zelo resno. »Po zadnjih podatkih se s športom ukvarja med 500 in 700 naših članov. Se razume, vsi ne tekmujejo. Ob vseh športnih panogah imamo organizirano tudi kolektivno telovadbo in pohodništvo,« pojasni naš sogovornik.

Pravi tudi, da je zanimanje za šport prisotno tako pri ženskah kot moških. Pa rezultati, kako so pomembni, vprašamo Janeza Mohorčiča. »Priznamo, da so tudi rezultati pomembni. Predvsem pa nam še kako koristijo. Za nas je pomembno, da zagotavljamo množičnost in ob tem še rezultat,« pojasni Mohorčič, ki ima tudi sam za sabo krepkih in uspešnih pet desetletij sodelovanja v programu DŠI Novo mesto.

LAHKIH NOG PO DOLENJSKIH GRIČKIH

Izvrstno doživetje za prav vsakogar je pohod med bližnjimi trškogorskimi vinogradi, kjer gostoljubni lastniki posvečenih vinskih hramov vsem obiskovalcem in pohodnikom vedno radi ponudijo kozarec rujnega vinca. V Društvu vinogradnikov Trška gora so to gostoljubnost prilagodili sodobnim turističnim trendom; v okviru projekta Odprte zidanice so ob koncih tedna, po dogovoru pa tudi med tednom, odprti vinski hrami, kjer lahko množice pohodnikov in drugi obiskovalci pokusijo dobrote marljivih trškogorskih vinogradnikov.

Barvita in bogata jesen nam bo hitro minila, v Zavodu Novo mesto pa že z veseljem pripravljamo decembrsko praznično dogajanje, ki bo letos v prenovljeni podobi in z novimi vsebinami potekalo pod imenom Advent v Novem mestu. Kaj pripravljamo in kaj vse vas čaka, izveste kmalu. Spremljajte nas na družbenih omrežjih in spletni strani www.znm.si.

V NOVEM MESTU JE ZAŽIVEL SISTEM SOUPORABE VOZIL

Novomeščanke in Novomeščani smo od poletja bogatejši za inovativen sistem mobilnosti – souporabo 100-odstotno električnih vozil Avant2Go, ki naše mesto postavlja ob bok številnim naprednim velemestom. Souporaba oziroma deljenje vozil je eden najpomembnejših korakov na poti k trajnostni mobilnosti. Novo mesto namreč ni le eno izmed gospodarskih središč Slovenije, ampak zagotavlja tudi eno od najvišjih ravni kakovosti življenja za svoje prebivalce.

ZAKAJ?

Veliko število lastniških vozil predstavlja močno obremenitev za mestna središča, kar povsod po svetu predstavlja pereč problem, saj moramo zanje zagotoviti dovolj parkirišč, ki odvzemajo prostor parkom, igriščem ali drugim privlačnim javnim površinam. Za nameček so tu kolone ob prometnih konicah, lastniška vozila pa so nenazadnje tudi velika finančna obremenitev za nas, njihove lastnike.

Sistem Avant2Go je najhitreje rastoči sistem mobilnosti v Sloveniji. Slednji klasično souporabo za nameček nadgrajuje še s 100-odstotno električnimi vozili in je plod slovenskega znanja, saj za njim stoji podjetje Avant car, eden vodilnih regionalnih ponudnikov mobilnosti, ki svoje storitve poleg Sloveniji nudi tudi že na Hrvaškem in v Makedoniji.

KAKO TOREJ V NOVEM MESTU NAJAMEM ELEKTRIČNI AVTO STORITVE AVANT2GO?

Najem vozila je povsem preprost, saj zanj potrebujete le pametni telefon. Iz spletne trgovine (App store, Google play) prenesete brezplačno aplikacijo Avant2Go, kjer se na začetku registrirate, izberete paket in podpišete pogodbo, nato pa ta postane vaš novi »avtomobilski ključ«.

Avto s pritiski na »virtualne gumb« rezervirate in odklenete, enako pa velja tudi za postopek ob zaključku najema. Vozila so na voljo 24 ur na dan, 7 dni v tednu, ravno tako tudi Avant2Go center za podporo uporabnikom. Ključna prednost tega načina mobilnosti je, da plačate samo, če vozilo uporabljate,

in da so vsi stroški, ki sicer bremenijo lastništvo (registracija, zavarovanje, vinjeta, izguba vrednosti, gorivo), že vključeni v ceno najema.

za službene namene uporabljati sistem souporabe vozil.

NAMIG

Vozila predstavljajo priročno možnost za dnevne opravke, popoldanski oddih na Trški gori, lahko pa Novo mesto predstavlja zgolj izhodišče za daljše dnevne izlete. Cena celodnevne najema je namreč ugodna, saj je fiksna (ne glede na prevožene kilometre) in vnaprej znana. Dodatne informacije so na voljo na spletni strani ponudnika www.avant2go.si. Pa prijetno vožnjo!

KJE ME ČAKA ELEKTRIČNO VOZILO?

Sistem ta trenutek omogoča souporabo treh električnih vozil, ki so na voljo na posebnih parkirnih mestih na parkirišču na Novem trgu, kmalu pa se bo sistem razširil še na dodatne lokacije na zanimivih infrastrukturnih točkah znotraj mesta.

VOZILA SO ŽE NA CESTAH NOVEGA MESTA

Vozila v Novem mestu že souporablja številni posamezniki, pa tudi podjetja, za katere je to preprosta in ugodna alternativa lastništvu. Nenazadnje smo zgled prehoda na trajnostno mobilnost tudi na občini, saj smo med prvimi začeli

ZAVOD BREZ OVIR TUDI V NOVEM MESTU!

Novo mesto je postalo še bolj prijazno osebam z oviranostmi. Od 26. 8. dalje lahko namreč osebno asistenco uredite v novi, že tretji poslovalnici Zavoda Brez ovir. Ta se nahaja v samem središču Novega mesta, na Novem trgu 7, in je povsem dostopna, ob njej pa je tudi obsežno parkirišče.

Zavod Brez ovir je socialno podjetje, ki je bilo leta 2015 ustanovljeno po dolgotrajnem premisleku in z željo, da bi s svojim delom pripomogli k prepoznavanju problematike invalidnih oseb, ki so velikokrat izključene iz družbe in družabnega življenja. V zavodu se zato ukvarjajo z osebno asistenco, z izboljšanjem dostopnosti objektov za invalide in dostopnim turizmom za gibalno ovirane.

Vse se je začelo z osebno zgodbo. Direktorica ima namreč hčerko z mišično distrofijo, ki potrebuje stalno pomoč pri vsakdanjem življenju, zato je dobro vedela, kakšne so želje in potrebe oseb, ki uporabljajo invalidski voziček. »S številnimi potovanji sem te izkušnje še obogatila,« je povedala direktorica Zavoda Brez ovir Maja Babič, ki je ustanovila socialno podjetje. »Veseli me, da je podjetje v šestih letih zrastle in da s svojim delom spreminjamo pogled na najbolj ranljiv del prebivalstva,« je poudarila.

Glavno področje dela Zavoda Brez ovir je izvajanje osebne asistenc, s katero se ukvarjajo že od samega začetka uveljavitve »Zakona o osebni asistenci« ter svojo pomoč nudijo že skoraj 200 slovenskim uporabnikom. S tem zakonom je osebam s statusom invalida omogočena pomoč pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih osebe ne morejo opravljati same, da lahko živijo neodvisno in aktivno ter da se enakopravno vključujejo v družbo. »Delujemo na področju celotne Slovenije. Sedež zavoda je v Ljubljani na Einspielerjevi 6, z marcem se ji je pridružila enota v Mariboru na Gregorčičevi ulici 13, sedaj pa z navdušenjem predstavljamo še novomeško na Novem trgu 7, ki je zares krasna in verjamemo, da bo v veliko pomoč lokalnim posameznikom. Naši načrti so usmerjeni predvsem v kvaliteto izvajanja osebne asistenc. Zavedamo se, da so zaposleni ogledalo našega zavoda, in si želimo, da opravljajo svoje delo, ki je odgovorno in zahtevno, na najvišji ravni, kar se tiče strokovnosti. Hkrati pa pri tem delu ne šteje samo strokovnost, lahko rečem, da so na prvem mestu empatija do sočloveka, razumevanje in sprejemanje drugačnosti,« pojasnjuje direktorica zavoda.

Že dalj časa delujejo tudi na področju izboljševanja dostopnosti objektov za gibalno ovirane osebe in osebe z okvaro vida. »Pri svojem delu sodelujemo z različnimi partnerji doma in v tujini na področju odpravljanja arhitektonskih ovir in samega prilagajanja okolja osebam s posebnimi potrebami. Verjamem, da lahko z ozaveščanjem ter nudenjem profesionalnih pripomočkov in napotkov aktivno pripomoremo k oblikovanju prijaznejšega okolja. V zadnjem času veliko sodelujemo tudi z različnimi podjetji ter jim nudimo taktilne oznake, dvigala in klančine.«

Zelo aktivni so tudi na področju dostopnega turizma, ki je namenjen gibalno oviranim osebam, ki potrebujejo večjo dostopnost do turističnih produktov. Na svoji spletni strani zato beležijo ogromno ponudbo počitnic, izletov, ogledov znamenitosti, doživetja ter drugo ponudbo, ki je prilagojena posameznikovim željam in zmožnostim. Njihovo glavno vodilo pri izvajanju te storitve je misel Sveta za nordijsko invalidsko politiko: »Vsakdo bi moral imeti možnost potovati v državo ali znotraj države v katerikoli kraj, se udeležiti dogodkov ali obiskati zanimivosti, ki bi si jih želele.«

»Naše vodilo je preprosto: želimo omogočiti enake možnosti za vse. Velikokrat sicer naletimo na ovire, pa vendar verjamemo, da se vedno najde pot za njihovo premostitev.«

Poslovalnica v Novem mestu se nahaja v samem središču mesta in je že tretja po vrsti.

Med pripomočki, ki jih nudijo, so tudi taktilne oznake za slepe in slabovidne.

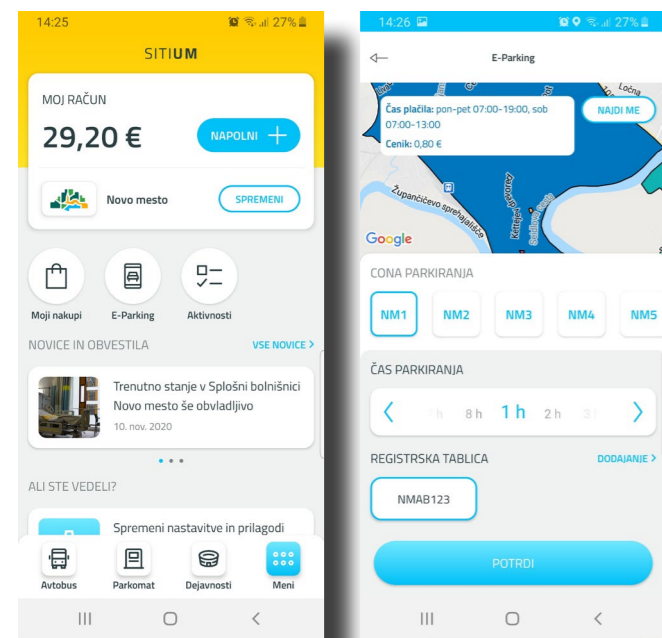

MESTNA KARTICA SITIUM ZA RAZVOJ NAŠE PAMETNE SKUPNOSTI

15. oktobra je v Novem mestu zaživel pametni sistem Sitium, ki predstavlja pomemben korak na poti uresničevanja naše vizije pametne skupnosti. Sistem Sitium predstavlja nadgradnjo obstoječih javnih storitev s pametnimi rešitvami, ki bodo uporabnikom omogočale lažje, bolj fleksibilno in udobnejše koriščenje programov in storitev javnih ponudnikov. Med prvimi storitvami, ki jih Sitium omogoča, je plačilo parkirnine, kmalu pa bo sistem možno uporabljati tudi za javni potniški promet. Na voljo je kot aplikacija za pametne telefone in v obliki fizične kartice. Prednost mobilne aplikacije je, da ponuja enostaven način plačevanja na daljavo za parkiranje v izbrani parkirni coni kot tudi vrsto koristnih novic in informacij, kar bomo v prihodnosti še nadgrajevali.

KJE DOBITE IN NAPOLNITE SITIUM?

Mestno kartico (v fizični obliki) lahko Če želite pametni sistem Sitium uporabljati v obliki mobilne aplikacije, je aplikacija Sitium brezplačno na voljo na Apple App Store za iOS naprave ter Google Play za Android. Mobilno aplikacijo Sitium napolnite s sredstvi preko mobilne denarnice VALU, ki jo na telefon naložite ob instalaciji aplikacije. Na voljo je tudi fizična kartica, ki jo lahko prevzamete na eni od informacijskih točk sistema Sitium, in sicer na sedežu naše občine (Seidlova cesta 1, Novo mesto) in v Knjižnici Mirana Jarca, strošek izdaje kartice pa stane 5 evrov. Na informacijskih točkah lahko kartico tudi napolnite z zeleno vrednostjo.

KAKO PLAČATE PARKIRNINO?

Z aplikacijo Sitium plačate parkirno neposredno v aplikaciji:

1. V aplikaciji preverite ali imate dovolj sredstev na računu za plačilo storitve.
2. Izberete možnost e-parking.
3. Izberete cono parkiranja in čas parkiranja.
4. Vnesete registrsko številko vozila, za katerega plačujete parkirno.
5. Potrdite plačilo parkirnine.
6. V sistemu redarske službe bo za vnešeno registrsko številko zabeleženo obdobje plačane parkirnine. Aplikacija vas bo ob poteku plačane parkirnine o tem obvestila, parkiranje pa lahko ponovno podaljšate preko aplikacije.

Plačilo parkirnine na parkomatu s fizično kartico Sitium poteka po naslednjih korakih:

1. Na parkomatu kot možnost načina plačila izberete mestno kartico (tipka 2).
2. Izberete znesek, ki ga boste porabili

za parkiranje (tipka 1). Ob izbiranju vrednosti se na prikazovalniku izpisuje znesek in čas do katerega bo veljal parkirni listek

3. Na parkomatu potrdite nastavitve plačila (tipka 3) in približate kartico čitalcu NFC kartic.
4. Če je transakcija uspešna, dobite parkirni listek, če ni uspešna, se na prikazovalniku izpiše obvestilo o neuspešni transakciji.

Sistem Sitium bo občanom in obiskovalcem Novega mesta poleg uporabe in plačila parkiranja in javnega potniškega prometa, v prihodnosti omogočal tudi plačevanje različnih ostalih storitev, kot so vstopnine na dogodke in v športne objekte, knjižnične storitve, izposajo koles ipd. Prednost pametnega sistema Sitium je, da lahko uporabnik za vse omenjene storitve uporablja le eno aplikacijo (ali fizično kartico). Vabljeni, da tudi vi postanete del pametnega (Novega) mesta!

BODI IN OSTANI ZDRAVA! – OSVEŠČANJE O RAKU DOJK

V Združenju Europa Donna Slovenija vsako leto obeležujejo rožnati oktober – mednarodni mesec osveščanja o raku dojk. Z različnimi aktivnostmi in dogodki osveščajo slovensko javnost o raku dojk in opozarjajo na pomen zdravega načina življenja in zgodnjega odkrivanja bolezni. Letošnje aktivnosti bodo potekale pod sloganom »Bodi in ostani zdrava!«, saj želijo poudariti, da lahko sami veliko naredimo za svoje zdravje s preprostimi odločitvami za zdrav življenjski slog.

ZDRAV NAČIN ŽIVLJENJA IN ZGODNJE ODKRIVANJE

Številne raziskave kažejo povezavo med zdravim načinom življenja in manjšim tveganjem za razvoj raka dojk. Po podatkih svetovne zdravstvene organizacije bi lahko z zdravim načinom življenja preprečili 30–50 odstotkov primerov vseh rakov. Z redno telesno dejavnostjo, zdravo in uravnoteženo prehrano, vzdrževanjem telesne teže in pozitivno naravnostjo lahko veliko prispevamo k svojemu zdravju. Redno mesečno samopregledovanje pa pripomore k zgodnjemu odkrivanju raka dojk. Vsaka ženska bi morala že v mladosti začeti s samopregledovanjem in tako spoznati svoje dojke. Za pomoč pri rednem mesečnem pregledovanju je na voljo tudi brezplačna mobilna

aplikacija Breast Test in prikaz na spletni strani breast-test.com.

Za zgodnje odkrivanje raka dojk je pomembno tudi, da se ženske odzovejo na vabila državnega presejalnega programa DORA, ki je namenjen zgodnjemu odkrivanju raka dojk in na katerega vsake dve leti na mamografijo povabijo vse slovenske ženske med 50. in 69. letom.

ZDRUŽENJE EUROPA DONNA SLOVENIJA

V Združenju Europa Donna Slovenija že skoraj 25 let osveščajo o raku dojk in rakah ter podpirajo bolnice in njihove svojece na poti k okrevanju. Aktivnosti združenja so širši javnosti najbolj vidne v rožnatem oktobru – mesecu osveščanja o raku dojk, ko osveščajo o pomenu

zdravega načina življenja, rednega mesečnega samopregledovanja dojk in preventivnih presejalnih programih DORA, ZORA in SVIT.

Velik del aktivnosti združenja je namenjen podpori bolnicam in njihovim svojcem ob soočanju z boleznijo. Diagnoza rak vpliva na vse ravni življenja bolnice in prizadene tudi njene bližnje, zato si že vrsto let prizadevajo, da bi bolnicam poleg zgodnjega odkrivanja, učinkovitega in vsaki bolnici prilagojenega zdravljenja, celostne rehabilitacije lahko zagotovili tudi ustrezno psihosocialno podporo.

Več na spletni strani www.europadonna.si

> Monika Gabrič Simon, Mestna občina Novo mesto

VODILNA LOKALNA SKUPNOST NA PODROČJU KROŽNEGA GOSPODARSTVA

Konec septembra je na rotovžu potekal podpis pogodbe prvega skupnega zelenega in krožnega javnega naročila v naši občini, pri čemer se več novomeških javnih zavodov, vključno z občino na čelu, pridružuje skupnemu nakupu higienskega papirja, ki je izdelan iz lokalno zbrane kartonske embalaže za mleko, sokove in ostalo (KEMSO). Iz reciklirane celuloze izdelani papirnati higienski izdelki se bodo uporabili v občinskih ustanovah, javnih zavodih in javnem podjetju ter se tako ponovno vrnili v lokalno okolje.

MONM ZGLED ZA ZELENA IN KROŽNA JAVNA NAROČILA

Naša občina tako kot prva občina v Sloveniji, ki je k skupnemu zelenemu in krožnemu javnemu naročilu povabila tudi ostale javne zavode, postavlja zgled in spodbuja javne ustanove, da se v večji meri in pogumneje lotevajo izvedbe tovrstnih javnih naročil ter v svojo ponudbo vključujejo izdelke in storitve iz programov krožnega gospodarstva, ki manj obremenjujejo okolje in ki omogočajo koristno predelavo lokalno zbrane odpadne embalaže.

PROJEKT KEMSO JE NAJPREJ ZAŽIVEL V NOVEM MESTU

Gre za nadgradnjo pobude, ki je nastala v sklopu pilotnega projekta krožnega gospodarstva KEMSO leta 2015, ko je lokalni komunalni snovni krog kartonske embalaže tetrapak kot prvi v Sloveniji zaživel ravno v Novem mestu. Embalažo KEMSO so najprej v sodelovanju s Komunalno Novo mesto zbirale osnovne šole in nato naročale higienski papir, izdelan iz nje, letos pa se je občina zaradi dobrih referenc vključenih članov odločila ter v projekt povabila še preostale občinske zavode. Tako se bo tako v občinskih stavbah kot tudi v novomeških javnih zavodih v prihodnje uporabljal higienski papir, izdelan iz embalaže, ki je zbrana na območju novomeške občine. S tem na občini udejanjamo vizijo, da želimo biti vodilna lokalna skupnost na področju krožnega gospodarstva, z izvedenim javnim naročilom pa zagotavljamo velik obseg uporabe predelanega higienskega papirja po naših javnih institucijah. Poleg papirne konfekcije bodo iz reciklirane plastike predelani tudi vsi podajalniki papirja.

Ocenjujemo, da bomo tako na leto ohranili več kot 5.000 kvadratnih metrov gozda.

SODELOVANJE TUDI NA EVROPSKI RAVNI

Zelena in krožna javna naročila so priljubljena in aktualna tema tudi na evropski ravni, kjer naša občina kot partnerica sodeluje v evropskem projektu CircLocal, katerega cilj je izmenjava dobrih praks na področju krožnega javnega naročanja. Po celotni Evropi je fokus javnih naročil na preprečevanju korupcije in zagotavljanju najnižjih cen dobavljenega blaga ter storitev, partnerji projekta pa izpostavljajo, da je treba na področju javnega naročanja vzpostaviti nove standarde, ki bodo spodbujali inovacije, krožno gospodarstvo in bili usmerjeni k socialnim in okoljevarstvenim ciljem.

V okviru projekta je občina vzpostavila lokalno mrežo organizacij, ki so aktivne na področju krožnega gospodarstva, in pripravila mednarodno delavnico, ki je 6. in 7. oktobra potekala prek spleta in na kateri je med drugim predstavila tudi skupno javno naročilo papirne konfekcije kot vzorčen primer zelenega in krožnega javnega naročanja.

	KEMIJSKI SIMBOL ZA ZVEPLO	OKLEPNO BOJNO VOZILO	RDEČE ČIMŽNO BARVILO	ODŽAGAN KOS DEBLA, HLOD	ORWELL, GEORGE	FRANCOSKI SKLADATELJ (ERIK)	RAZKRAJAJNE, GNITJE	MOČNA, KRČEVITA JEZA
	MESTO V S. INDIJI, V ZVEZNI DRŽAVI UTAR PRADEŠ							
	AFRIŠKI VELETOK				EGIPČ. BOG ZNANOSTI			
	KMETIJSKA ZADRUGA			SL. PISATELJ (MAZZINI)				
	NOVO MESTO	ZAKROŽENI ZNESEK BANKOVCA						PLITEV VULKANSKI KRATER, ZAPOLNJEN Z VODO
	MOČEN, REZEK GLAS	23. ČRKA GRŠKEGA ALFABETA					EDO MAAJKA	ŽUR, VESELICA
SESTAVIL: PETER UDIR	KAKOVOST	OBSEŽNO OTOČJE Z VMESNIM MORJEM VRED	LUKNJAČ	OSTER PODALJSEK PLEVE PRI KLASU			VZDEVEK GOETHEJEVE MATERE	
VPONKA				AL ATKINS			DOMAČE IME ZA VRTNI ŠETRAJ	
VRTALEC					GL. MUSLIM. SVETIŠČE V MEKI		PRIZORIŠČE, BORIŠČE	
NORVEŠKA POP SKUPINA				GR. MIT. LE-TALEC, DE-DALOV SIN			KAR JE OVALNE OBLIKE	OKRASNA ZIMZELENA GRMIČASTA RASTLINA
HRVAŠKI REŽISER (PREDRAG)				PRIPADNIK IMAMITOV			NEKD. GERM. PLEME	SEKAČ LEDU
IVAN PREGELJ			DEBEL SRE-DOZEMSKI KOSTANJ				KOZJE US-NJE Z MAR-MORIRANO POVRŠINO	
TEŽINA			SOPROGA		POGORJE V J. DELU RE-TIJSKIH ALP V ITALIJI			
PRVINA					7 - 6 = ?		MELANHOLIČ-NA JAZZOV-SKA PLESNA PESEM	
ČRESLOVINA							GUČEK, VILI	
SLOVENSKA ATLETINJA (ZUPIN)					IZVAJANJE GLASBE Z GLASBILOM, MUZICIRANJE			
					HLEV ZA SVINJE			

ČOBER - vrtni šetraj; EKRAZE - kozje usnje z marmorirano površino; KIMBRI - nekd. germ. pleme; LIČINA - hrv. režiser (Predrag); SATIE - fr. skladatelj (Erik);

Geslo pošljite na naslov MO Novo mesto, Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto, s pripisom Križanka. Geslo križanke, svoje ime in priimek ter naslov prebivališča lahko pošljete tudi po elektronski pošti na kabinet@novomesto.si. Upoštevali bomo vse pravilne rešitve, ki bodo prispele do 26. novembra 2021, in med njimi izžrebali 10 nagrajencev, ki bodo prejeli priložnostna darila.

Avtor križanke: Peter Udir, foto: Peter Žunič Fabjančič

Ime in priimek: .....

E-naslov ali naslov: .....

Iskano geslo: .....

NOV TRR ZA PLAČILO NADOMESTILA ZA UPORABO STAVBNEGA ZEMLJIŠČA

OD 1. JULIJA
JE V UPORABI
NOV TRR MONM
ZA NAKAZILO
NADOMESTILA ZA
UPORABO
STAVBNEGA
ZEMLJIŠČA

NA **POLOŽNICAH**
JE BIL NAVEDEN
STARI TRR

PLAČNIKI SVOJE
PLAČILO NUSZ
OPRAVITE NA
NOV TRR, PRENOS
SREDSTEV PA
PREVERITE
NA **FURSU** ALI
EDAVKIH

Plačnike položnic za nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča (NUSZ) obveščamo, da pri plačilu uporabite nov transakcijski račun Mestne občine Novo mesto. Nov TRR je v veljavi od 1. julija 2021, posledično pa je potrebno vsa plačila NUSZ, ki so opravljena po 1. juliju 2021, nakazati na nov TRR.

Mestna občina Novo mesto je zaradi prenosa podračunov iz EZR Mestne občine Novo mesto na EZR države spremenila številko transakcijskega računa (**nov TRR: SI56 011008884850057**). Ker je bila odločitev Ministrstva za finance za spremembo transakcijskega računa občine znana po tem, ko ste občani s strani Finančne uprave RS že prejeli položnice za plačilo, je na njih naveden stari tekoči račun, ki je bil aktiven do 30. junija. Sprememba ni omogočala prehodnega obdobja, zato občane prosimo da plačila, ki se opravljajo od 1. julija dalje, opravite z navedbo novega računa.

Plačila za NUSZ - Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča lahko od vključno 1. julija nakažete na SI56 0110 0888 4850 057.

nov TRR:
SI56 0110 0888 4850 057

Za več informacij lahko pišete na polona.lumpert@novomesto.si
ali pokličete na MONM na 07 39 39 224